

Kwaliteitsvisie 2021 t/m 2025
Grip op de objecten in de leefomgeving

Gemeente Westerkwartier

Projectnummer: 461502.100
Datum: 30 april 2021
Revisie: definitief

Kwaliteitsvisie 2021 t/m 2025

Grip op de objecten in de leefomgeving

projectnummer 0461502.100

definitief
30 april 2021

Auteurs

A. Boek
L. Bos

Opdrachtgever

Gemeente Westerkwartier
Tolberterstraat 66
9351 BJ Leek

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
	definitief	Aale Boek	Oane Hornstra

Inhoudsopgave

Blz.

Managementsamenvatting	1
1 Inleiding	5
1.1 Context	5
1.2 Harmonisatie van beleid	5
1.3 Waarom een kwaliteitsvisie beheer openbare ruimte	6
1.4 Planvormen	7
1.5 Strategische doelen	7
1.6 Projectscope?	8
1.7 Leeswijzer	8
2 Aanpak	10
2.1 Algemeen	10
2.2 Het cyclische beheerproces	10
2.3 Meetlatten	12
2.4 Differentiatie	13
2.5 De relatie tussen beheerkosten en kwaliteitsniveaus (theorie)	14
2.6 Kwaliteitsscenario's	15
2.7 Planvormen	16
3 Huidige situatie	18
3.1 Wat vinden de inwoners?	18
3.2 Areaal	20
3.3 Huidige budget	21
3.4 Kwaliteit	21
3.5 Ontwikkelingen	23
4 Scenario's	27
4.1 Algemeen	27
4.2 Financiering: Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)	28
4.3 Scenario 1: alles op een basisniveau	30
4.4 Scenario 2: harmonisatie van het huidige beleid	32
4.5 Scenario 3: alles basis + strategische doelen	34
4.6 Scenario 4: geen achteruitgang ten opzichte van voormalig beleid	36
4.7 Resumé financiën	38
5 Vervolg	40

Bijlage 1 Kader voor beheer en onderhoud

Bijlage 2 Ambities voormalige gemeenten

Bijlage 3 Kwaliteitsgegevens Openbare Ruimte

Bijlage 4 Resultaten opiniërende workshop

Managementsamenvatting

Voor u ligt de Kwaliteitsvisie Openbare Ruimte 2021 t/m 2025. Met deze visie leggen wij u binnen de context van hoe het er op dit moment buiten in de openbare ruimte bij ligt, vier financieel onderbouwde scenario's voor. Vier mogelijke scenario's voor onderhoud en vervanging van onze beheerobjecten: civieltechnische kunstwerken & oevers, verharding en straatmeubilair, groen, bomen en speeltoestellen en de verzorging (schoon en netjes).

Aanleiding

In de openbare ruimte vormen de objecten in de leefomgeving een belangrijk onderdeel. Dit geldt voor alle objecten in de openbare ruimte, zoals *wegen*, bruggen, speeltoestellen, maar ook voor *bomen* en *gras*. Deze onderdelen van de openbare ruimte dragen integraal bij aan het functioneren van de gemeente en haar gemeenschap in sociaal en economisch opzicht. Kortom: ze dragen bij aan gezonde en leefbare kernen en buitengebied.

De gemeente is als goed huisvader verantwoordelijk voor haar bezittingen en heeft een plicht om goed op haar kapitaalgoederen te passen. In deze kwaliteitsvisie hebben wij vastgelegd hoe wij dat herleidbaar, doelgericht en efficiënt gaan doen. Vanuit wetgeving heeft de gemeente een aantal belangrijke zorgplichten voor de openbare ruimte. Het inzicht in de staat van onderhoud van een object op basis van inspectie of kwaliteitsmeting is belangrijk voor het blijvend veilig kunnen gebruiken van de objecten en het efficiënt inplannen van onderhoud, op tijd vervangen en het voorkomen van kapitaalvernietiging: daarom inspecteert de gemeente het areaal. Onderhoud wordt daardoor gestuurd door reële inzichten in de werkelijke situatie buiten.

In het Coalitieakkoord 'Samen Westerkwartier maken' zijn strategische doelen vastgelegd, waaraan samen gewerkt wordt. Aan de volgende doelen kan met beheer een bijdrage worden geleverd:

- Bereikbaarheid (wegen en fietspaden)
- Onderhoud (samen met bewoners)
- Veiligheid (b.v. groen)
- Inzicht in financiën (wat kost beheer)

Aangevuld met enquêteresultaten van de bewonersenquête is op basis hiervan 1 van de vier scenario's opgesteld.

Een ding is zeker en uitgangspunt bij het opstellen van dit beleid: iedere gebruiker wil veiligheid (fysiek: geen uitstekende delen, gevaarlijke situaties door overhangend groen of kuilen en gaten in wegen), leefbaarheid (sociale veiligheid, doordat er bijvoorbeeld verlichting aanwezig is, geen enge bosjes, et cetera: het is prettig wonen) en kwaliteit (mooi en schoon) ervaren in de openbare ruimte.

Daarnaast is het van belang dat de kapitaalgoederen voldoende worden beheerd om onder meer kapitaalvernietiging te voorkomen. Dit is een toets criterium van de provincie in haar toezichthoudende rol. Als onderdeel van de begroting is er dan ook sprake van een verplichte opname van de paragraaf 'Onderhoud Kapitaalgoederen'.

Doel

De basis onder deze visie en de keuzes die gemaakt worden, worden gevormd door metingen van de huidige kwaliteit van het actuele beheerareaal. Zo geeft de kwaliteitsvisie u een handvat om efficiënt en doelmatig op de afgesproken doelen en vastgesteld ambitieniveau te kunnen sturen.

De doelstelling is om grip te houden op en sturing te bieden aan het beheer van de objecten in de openbare ruimte voor de periode 2021 tot en met 2025. De visie geeft aan hoe ambitieniveaus in onderhoudskwaliteit samenhangen met het daarbij passende beheerbeleid. U krijgt inzicht in de verschillende scenario's op basis van verschillende ambitieniveaus. Bij de na te streven onderhoudskwaliteit en kosten is een inschatting gegeven van consequenties en risico's, zowel op de buitenruimte/voor de gebruiker, als financieel. Immers, hoe lager het ambitieniveau hoe lager de kosten, maar des te groter de negatieve effecten op de verzorgende staat of des te groter de (veiligheids)risico's voor de gebruikers zijn.

Hoe ligt het erbij

Voor het bepalen van de huidige kwaliteit van de openbare ruimte is hoofdzakelijk gebruik gemaakt van de kwaliteitsgestuurde methodiek. Deze methodiek is gericht op de landelijke systematiek van CROW, vastgelegd in de 'Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte'. In deze catalogus staan de verschillende kwaliteitsniveaus voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte concreet beschreven met foto's, omschrijvingen en normen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen technische staat (heel en veilig) en verzorging (schoon en netjes).

Gemiddeld genomen is de kwaliteit redelijk. Dit is echter een gemiddeld oordeel. Dat betekent dat er ook locaties en objecten zijn waar de kwaliteit achterstanden vertoont. In het groen geldt dat bijvoorbeeld voor gras, hagen en onkruidbestrijding. Ook een deel van de bomen is matig tot slecht onderhouden. Het asfalt op bedrijventerreinen en in het buitengebied scoren een laag. Dit geldt ook voor de elementen (klinkerverharding) in het buitengebied. Laag wil zeggen dat er achterstanden aanwezig zijn. Indien het budget niet toereikend is, lopen deze achterstanden jaar na jaar op.

Scenario's

In deze visie worden de volgende scenario's uitgewerkt.

1. Alles op een basisniveau
2. Harmonisatie van het huidige beleid
3. Alles basis + strategische doelen
4. Geen achteruitgang ten opzichte van voormalig beleid

Om een bepaalde kwaliteit in de openbare ruimte te realiseren zijn verschillende ambitieniveaus te onderscheiden. Deze zijn vastgelegd in de CROW-kwaliteitscatalogus¹. De keuzemogelijkheden voor de gewenste kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte zijn als volgt te typeren:

Niveau	Algemene beschrijving	Rapportcijfer
Zeer hoog	Uitstekend onderhouden, als nieuw	Cijfer > 9,5
Hoog	Goed onderhouden, bijna niets op aan te merken	Cijfer 7,5 – 9,4
Basis	Voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken	Cijfer 5,5 – 7,4
Laag	Sober tot voldoende, enige achterstanden bij het onderhoud	Cijfer 3,5 – 5,4
Zeer laag	Onvoldoende onderhouden, flinke achterstanden, kapot	Cijfer < 3,4

Elk kwaliteitsniveau bevat omschrijvingen en criteria met meetbare en toetsbare normen. Daarmee zijn de kwaliteitsniveaus meetbaar en kunnen de kwaliteitskeuzes eenduidig worden vastgelegd. Ze zijn toepasbaar en toetsbaar (meetbaar) in beleid en realisatie. Dit gebeurt bijvoorbeeld al bij de schouw binnen het groene areaal.

¹ CROW bedenkt slimme en praktische oplossingen voor vraagstukken over infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer in Nederland

In de onderstaande tabel wordt de financiële impact van de vier scenario's op de huidige begroting in beeld gebracht. Het gemiddelde benodigde jaarlijkse bedrag over de looptijd van 2021 tot en met 2025 wordt getoond.

	Groen	Wegen	Wegen (vervanging)	Kunstwerken	Kunstwerken (vervanging)
Scenario 1	€ 5.688.593	€ 2.482.712	€ 2.122.808	€ 300.590	€ 370.000
Scenario 2	€ 5.788.378	€ 2.247.328	€ 2.122.808	€ 300.590	€ 370.000
Scenario 3	€ 6.051.420	€ 2.713.986	€ 2.122.808	€ 300.590	€ 370.000
Scenario 4	€ 5.761.002	€ 2.482.712	€ 2.122.808	€ 300.590	€ 370.000

De kosten worden verdeeld in kosten voor reguliere onderhoud (technisch onderhoud en de verzorging) en vervangingen (jaarlijkse kapitaalslasten). Bij wegen vallen hier ook de levensduur verlengende maatregelen (deklagen) onder.

In de begroting 2021 zijn de volgende onderhoudsbedragen opgenomen:

Groen	€ 4.685.401
Wegen	€ 2.744.341
Kunstwerken (civiel)	€ 250.267

Met het opstellen van de kwaliteitsvisie is in beeld gebracht wat de kosten zijn om bepaalde kwaliteitsambities in de openbare ruimte waar te maken. Bovenstaande laat zien dat de benodigde budgetten niet toereikend zijn. Dit is niet onverwacht, er is de afgelopen jaren aanzienlijk bezuinigd op het onderhoud. Ook ontwikkelingen als invasieve exoten en prijsstijgingen hebben impact op de benodigde budgetten. Door de tekorten lopen de achterstanden jaar na jaar verder op, omdat niet alle benodigde maatregelen om de wenselijke kwaliteit te halen uitgevoerd kunnen worden.

Met de onderstaande tabel wordt een indicatie afgegeven over verwachtingen ten aanzien van risico's en tevredenheid per scenario.

Scenario	Risico's	Tevredenheid
Alles basis	👎👎	😊😊
Harmonisatie huidig beleid	👎👎👎	😊😊😊😊
Alles basis + strategische doelen	👎👎👎👎	😊😊😊😊
Geen achteruitgang	👎👎👎	😊😊😊😊

1. Inleiding

1 Inleiding

Zodra je de voordeur uitstapt, kom je in de openbare ruimte. Dit is de directe leefomgeving van onze inwoners, ondernemers en bezoekers en is als zodanig maatschappelijk belangrijk. Daar moeten we goed op passen, mede omdat de vervangingswaarde enorm is. Met andere woorden: de leefomgeving van onze inwoners is een kostbaar bezit.

De gemeente is als goed huisvader verantwoordelijk voor haar bezittingen en heeft een zorgplicht om goed op haar kapitaalgoederen te passen. In deze kwaliteitsvisie hebben wij vastgelegd hoe wij dat herleidbaar, doelgericht en efficiënt gaan doen.

1.1 Context

In de openbare ruimte vormen de objecten in de leefomgeving een belangrijk onderdeel. Dit geldt voor alle objecten in de openbare ruimte, zoals *wegen*, *bruggen*, *speeltoestellen*, maar ook voor *bomen* en *gras*. Deze onderdelen van de openbare ruimte dragen integraal bij aan het functioneren van de gemeente en haar gemeenschap in sociaal en economisch opzicht. Kortom: ze dragen bij aan gezonde en leefbare wijken en dorpen!

We willen van A naar B om te werken en te ondernemen, maar ook een stukje fietsen of wandelen, en onze kinderen veilig naar school brengen en speelgelegenheid voor ontwikkeling en gezondheid bieden. Gebruikers hebben daarbij verschillende doelen, bijvoorbeeld: ontmoeten, ontspannen, sporten en spelen. De openbare ruimte is dan ook van groot belang voor een leefbare gemeente en gemeenschap. Door de voormalige gemeenten werd er al veel gewerkt met kwaliteitgestuurd onderhoud. Deze systematiek ligt ook ten grondslag aan deze visie (zie §2 aanpak).

Nadat de onderdelen in de openbare ruimte aangelegd zijn is het belangrijk om een efficiënte, doelmatige beheerstrategie te hanteren om invulling te geven aan de levenscyclus hiervan. Het is van belang in de planvorming al rekening te houden met deze gehele levenscyclus.

Het inzicht in de staat van onderhoud van een object op basis van inspectie of kwaliteitsmeting is belangrijk voor het blijvend veilig kunnen gebruiken van de objecten en het kostenefficiënt inplannen van noodzakelijk onderhoud en het voorkomen van kapitaalvernietiging: daarom inspecteert de gemeente het areaal. Onderhoud wordt daardoor gestuurd door reële inzichten in de werkelijke situatie buiten, op basis van verantwoord maatschappelijk en bestuurlijk risicomanagement.

1.2 Harmonisatie van beleid

De gemeente Westerkwartier is samengevoegd vanuit vijf gemeenten met elk hun eigen beleid en uitgangspunten ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte. Zie ook bijlage 2. Gemeente Westerkwartier, is met ongeveer 64.000 inwoners na de gemeente Groningen de volkrijkste gemeente van de provincie.

Met deze notitie willen wij komen tot een geharmoniseerd beheerbeleid met een nieuwe kwaliteitsafspraken voor de hele gemeente. Om veilige, hele en schone wijken en dorpen te behouden, is het zo efficiënt mogelijk invullen van de levenscyclus van de kapitaalgoederen

belangrijk. De gemeente levert zo met doelmatig en efficiënt beheer direct een bijdrage aan het behalen van dit doel.

Naast het gebruik of het natuurlijke verweer (verouderen) van de kapitaalgoederen, spelen ook externe ontwikkelingen of nieuwe kaders een rol bij de onderhoudsstrategie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan prijsstijgingen en het toepassen van zo mogelijk circulaire/duurzame producten.

Een ding is zeker en uitgangspunt bij het opstellen van dit beleid: iedere gebruiker wil veiligheid (fysiek: geen uitstekende delen, gevaarlijke situaties door overhangend groen of kuilen en gaten in wegen), leefbaarheid (sociale veiligheid, doordat er bijvoorbeeld verlichting aanwezig is, geen enge bosjes, et cetera: het is prettig wonen) en kwaliteit (mooi en schoon) ervaren in de openbare ruimte.

Daarnaast is het van belang dat de kapitaalgoederen voldoende worden beheerd om onder meer kapitaalvernietiging te voorkomen. Dit is een toets criterium van de provincie in haar toezichthoudende rol. Als onderdeel van de begroting is er dan ook sprake van een verplichte opname van de paragraaf 'Onderhoud Kapitaalgoederen'.

Dit uitgangspunt geeft, naast de financiële kaders, richting aan de manier waarop de kapitaalgoederen beheerd (kunnen) worden. In deze rapportage zijn hiertoe vier scenario's uitgewerkt.

1.3 Waaron een kwaliteitsvisie beheer openbare ruimte

De basis onder deze visie en de keuzes die gemaakt worden, zijn gebaseerd op metingen van de huidige kwaliteit van het actuele areaal. Zo geeft de kwaliteitsvisie een handvat om efficiënt en doelmatig op de afgesproken doelen en vastgesteld ambitieniveau te kunnen sturen. De gekozen beleidsambitie kan vervolgens worden vertaald naar separaat beleid en uitvoeringsplannen voor de verschillende beheersonderdelen.

De doelstelling van een kwaliteitsvisie is grip te houden op en sturing te bieden aan onze eigendommen, die de kwaliteit van de leefomgeving bepalen voor de komende beleidsperiode. De kwaliteitsvisie geeft aan hoe ambitieniveaus in onderhoudskwaliteit samenhangen met het daarbij passende beheerbeleid. Er wordt inzicht gegeven in de verschillende scenario's op basis van verschillende ambitieniveaus. Bij de na te streven onderhoudskwaliteit en de bijbehorende kosten is een inschatting gegeven van consequenties en risico's, zowel op de buitenruimte/voor de gebruiker, als financieel. Immers, hoe lager het ambitieniveau hoe lager de kosten, maar des te groter de negatieve effecten op de verzorgende staat of des te groter de (veiligheids)risico's voor de gebruikers zijn.

Door bovenstaande inzichten kan de gemeente aantoonbaarheid en herleidbaarheid beheer en onderhoud uitvoeren. De kosten en resultaten in relatie tot de doelen (ambitie) zijn geborgd. Door na de vaststelling van het kwaliteitsscenario de resultaten en effecten van het beheer te meten en af te zetten tegen de ambitie, kan bijgestuurd worden op de beheerstrategie en kan aangetoond worden dat de ambitie gehaald wordt. Op die manier wordt invulling gegeven aan de leefbaarheid in wijken en dorpen.

1.4 Planvormen

Kaderstelling (kwaliteitsvisie)

De kwaliteitsvisie vormt de kapstok voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en is daarmee kaderstellend voor de uitvoering van het beheer en onderhoud in 2021 tot en met 2025. Dit strategische kader wordt vastgesteld door de Raad.

Uitvoering (Beheer- en uitvoeringsplan)

Het strategisch kader wordt vervolgens uitgewerkt in beheer- en uitvoeringsplannen per onderhoudsdiscipline (wegen, groen, etc.), waarin staat welke beheeractiviteiten worden uitgevoerd om te (blijven) voldoen aan het vastgestelde kader (kwaliteitsniveau).

1.5 Strategische doelen

Coalitieakkoord

In het Coalitieakkoord 'Samen Westerkwartier maken' zijn strategische doelen vastgelegd, waaraan samen gewerkt wordt. Aan de volgende doelen kan met beheer een bijdrage worden geleverd:

- Bereikbaarheid (wegen en fietspaden)
- Onderhoud (samen met bewoners)
- Veiligheid (b.v. groen)
- Inzicht in financiën (wat kost beheer)

Enquête onder inwoners

Er is een enquête gehouden onder de inwoners, de resultaten hiervan geven houvast bij het opstellen van scenario 3: alles basis + strategische doelen (§4.3.3). In dit scenario is het coalitieakkoord en de enquêteresultaten het uitgangspunt. De samenvatting van de resultaten zijn terug te vinden in §3.1.

Opiniërende workshop Raad (9 december 2020)

Eind vorig jaar is er een opiniërende workshop gehouden met de raadsfracties, waarin gevraagd is naar een richting voor het instandhouden van het beheer. Deze richting is vertaald in scenario 3 (zie § 4.5), waarin aansluiting is gezocht bij de opinie van de Raad. De resultaten van de Mentimeter² zijn opgenomen in bijlage 4.

Rode draad dorpsvisies

De burger wordt op steeds meer gebieden uitgedaagd tot grotere zelfstandigheid en het nemen van verantwoordelijkheid. Er wordt aangegeven dat de dorpen het belangrijk vinden dat de gemeente samen met haar inwoners nadenkt over de toekomst van het dorp, op alle thema's.

In veel dorpen wordt aangegeven dat er een verschuiving plaatsvindt namelijk waar eerst een kleine groep mensen invloed had op de toekomst van de dorpen, komen daar de inwoners van de desbetreffende dorpen nu bij. Ze willen een sterker wij-gevoel creëren door bijvoorbeeld vernieuwende activiteiten op te zetten, een brainstormgroep te starten of een activiteitencommissie in het leven te roepen. Daarnaast wordt er gestreefd naar meer samenwerking tussen bijvoorbeeld verenigingen om een grotere samenhang te creëren.

Veel dorpen hebben de hulp van de inwoners ingeschakeld met een enquête of keukentafelgesprekken. Bij de keukentafelgesprekken is er in kleine groepen gesproken over de

² online tool om stellingen en meningen te peilen en vast te leggen

knelpunten, ideeën, oplossingen en prioriteiten. De dorpen hebben ervaren dat er door deze gesprekken een beter beeld ontstaat van wat de mensen bezighoudt en leidt tot een algemene deler. Hierbij fungeren de keukentafelgesprekken ook als de basis voor een toekomstvisie. Er wordt aangegeven dat het hierbij van groot belang is dat de samenstelling van de werkgroepen die met elkaar de gesprekken voeren een goede afspiegeling vormen van de inwoners van de dorpen.

1.6 Projectscope

De volgende onderdelen (kapitaalgoederen) in de openbare ruimte worden in deze visie meegenomen:

Civiltechnische kunstwerken & oevers

- Bruggen
- Tunnels/viaducten
- Steigers
- Duikers
- Kadeconstructies/oevers

Wegen

- Verharding
- Straatmeubilair

Groen

- Bomen,
- Bosplantsoen
- Bepanting
- Gras
- Speeltoestellen en ondergronden

Verzorging van de openbare ruimte

- Onkruid
- Zwerfafval
- Vulgraad afvalbakken

Water en riolering hebben eigen financieringssysteem (rioolheffing) en er is vorig jaar een watertakenplan opgesteld waarin wordt aangegeven hoe wij onze zorgplichten voor riolering en water invullen. Er is bij het opstellen van deze kwaliteitsvisie wel gekeken naar de doelen uit het watertakenplan.

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de aanpak en methodiek uitgelegd waarbinnen kwaliteitsgestuurd beheer plaatsvindt. Hoofdstuk 3 gaat nader in op de huidige situatie. De enquêteresultaten worden hier kort besproken. Ook wordt inzicht gegeven in de te beheren arealen, het huidige budget, de huidige kwaliteit en belangrijke ontwikkelingen binnen het beheer en onderhoud,

In hoofdstuk 4 worden de voorgestelde kwaliteitsscenario's uitgewerkt. Elk scenario wordt onderbouwd vanuit de benodigde kosten voor het instandhouden van het areaal binnen de voorgestelde kwaliteit van het bepaalde scenario. Ook worden de mogelijke effecten op de leefomgeving aangegeven. Tot slot worden in hoofdstuk 5 vervolgstappen geadviseerd.

2. Aanpak

2 Aanpak

2.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op hoe het cyclische beheerproces wordt toegepast en welke meetlatten er gebruikt zijn om de huidige kwaliteit van het areaal in beeld te brengen. Daarnaast wordt aangegeven waarom het efficiënt is om de kwaliteit per gebied of onderdeel te differentiëren. Tot slot wordt een overzicht van de uit te werken kwaliteitsscenario's aangegeven.

2.2 Het cyclische beheerproces

In het optimale **cyclische beheerproces** vormen zes aandachtspunten de basis voor professioneel en efficiënt beheer. Deze aandachtspunten maken onderdeel uit van de jaarlijks te doorlopen stappen.

Figuur 1 Beheermodel Antea Group

Beleid

Om een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke doelen die bijvoorbeeld voortkomen uit het coalitieakkoord, is het van belang een vertaling te maken naar specifiek **beleid** en financiële kaders voor beheer. Met deze Kwaliteitsvisie wordt de ambitie van beheer vastgesteld door het bestuur.

Het is aan te raden beleid op te stellen voor een planperiode van 4 à 5 jaar. Immers, de wereld van beheer verandert (eisen en wensen, bestuurlijke doelen) en ook de toestand van het areaal wijzigt door gebruik, het toegepaste beheer en onderhoud en externe invloeden.

Programmeren

Het beleid wordt vertaald naar benodigde beheermaatregelen op korte- en middellange termijn en de financiële behoefte (**programmeren**). Hiermee ontstaat eveneens tijdig inzicht in aankomende vervangingspieken. In deze fase bieden afstemmingsmogelijkheden tussen de beheerdisciplines en andere domeinen en projecten kansen om de leefomgeving zo weinig mogelijk te belasten en werk met werk te maken. Bijvoorbeeld tussen riolering en wegen, maar ook tussen de binnendienst en buitendienst. De buitendienst zijn immers de oren en ogen buiten in het veld.

Deze twee stappen vormen de eerste fase van het beheerproces in een ideale situatie. Afspraken en inzichten worden met 'beleid maken' vastgelegd in de Kwaliteitsvisie. Hier dient een duidelijke (herleidbare en aantoonbare) koppeling te zijn tussen gemeentelijke doelen, beheerambities en de financiële behoefte. Dit betreft inzicht in dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen (met betrekking tot de maatregelen en het budget). Vervolgens wordt de ambitie geprogrammeerd in een beheerplan. Zo is voor de komende jaren duidelijk welke maatregelen per discipline een bijdrage leveren aan de strategische doelen. Beheerambities zijn niet geheel vrijblijvend in te vullen. Zo is een gemeente verplicht areaal op deugdelijke wijze te

onderhouden, de veiligheid moet borgen en kapitaalvernietiging moet voorkomen. Zie hiervoor ook bijlage 1.

Vorbereiden

Met de programmering is duidelijk geworden welke activiteiten de komende jaren uitgevoerd moeten worden, om te voldoen aan het ambitieniveau. Deze werkzaamheden worden ondergebracht bij de eigen dienst, of uitbesteed. Daarbij wordt gekeken of het mogelijk is om werkzaamheden te combineren, bijvoorbeeld in afstemming met de planning van de gemeentelijke watertaken (riolering), of met nieuwbouwprojecten vanuit RO (Ruimtelijke Ontwikkeling) om werk met werk te maken.

Realiseren en onderhouden

De werkzaamheden worden uitgevoerd. Op basis van het uitgevoerd werk wordt het beheersysteem up-to-date gehouden. Dit geldt ook voor het vastleggen van inspectiehistorie. Areaaluitbreiding dient bijgehouden te worden om ervoor te zorgen dat ook de onderhoudsbudgetten 'meegroeien'. Gebeurt dit niet, dan kan op termijn de beoogde kwaliteit niet gewaarborgd worden.

Monitoring

Jaarlijks wordt er op basis van inspecties en schouwen geanalyseerd of de toestand van de kapitaalgoederen op zich en de leefomgeving als geheel voldoet aan de vastgestelde ambities c.q. de afgesproken kwaliteit uit deze kwaliteitsvisie en ander beheerbeleid.

Evaluatie

Deze informatie biedt mogelijkheden om de processen te verbeteren, financiën bij te stellen of beleid bij te sturen.

2.3 Meetlatten

De kwaliteitsscenario's worden opgesteld aan de hand van meetlatten die verschillende kwaliteitsniveaus weergegeven in norm, beschrijving en beeld. Deze kwaliteitsniveaus zijn per discipline aangegeven. In de standaard kwaliteitscatalogus is voor verschillende onderdelen van de openbare ruimte de kwaliteit vastgelegd in een 5-schaal: de kwaliteitsmeetlat. Om een indruk te krijgen is in het onderstaande figuur per kwaliteitsniveau een impressie gegeven van asfaltverharding.

Figuur 2 Voorbeeld meetlat: een niveau, een norm en een beeld

Om een bepaalde kwaliteit in de openbare ruimte te realiseren zijn verschillende ambitieniveaus te onderscheiden. Deze zijn vastgelegd in de CROW-kwaliteitscatalogus³. De keuzemogelijkheden voor de gewenste kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte zijn als volgt te typeren:

Niveau	Algemene beschrijving	Rapportcijfer
Zeer hoog	Uitstekend onderhouden, als nieuw	Cijfer > 9,5
Hoog	Goed onderhouden, bijna niets op aan te merken	Cijfer 7,5 – 9,4
Basis	Voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken	Cijfer 5,5 – 7,4
Laag	Sober tot voldoende, enige achterstanden bij het onderhoud	Cijfer 3,5 – 5,4
Zeer laag	Onvoldoende onderhouden, flinke achterstanden, kapot	Cijfer < 3,4

Elk kwaliteitsniveau bevat omschrijvingen en criteria met meetbare en toetsbare normen. Daarmee zijn de kwaliteitsniveaus meetbaar en kunnen de kwaliteitskeuzes eenduidig worden vastgelegd. Ze zijn toepasbaar en toetsbaar (meetbaar) in beleid en realisatie. Dit gebeurt bijvoorbeeld al bij de schouw binnen het groene areaal.

Het uitgangspunt is dat er bij de niveaus laag en zeer laag onveilige situaties ontstaan door de staat van het onderhoud van het areaal.

Bij de kunstwerken is er uitgegaan van een gewenst onderhoudsniveau op basis van heel en veilig. Dit is vergelijkbaar met een basisniveau.

³ CROW bedenkt slimme en praktische oplossingen voor vraagstukken over infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer in Nederland

De onderhoudstoestand van de speeltoestellen moet voldoen aan eisen uit de Wet attractiebesluit speeltoestellen (Was). Dit is een veiligheidseis en geen beeldkwaliteit. Uiteraard kan wel het uiterlijk (verzorging) op een bepaalde beeldkwaliteit worden uitgevoerd.

Bij sportvelden spelen eisen aan de kwaliteit van het speelveld die de sportbond stelt een belangrijke rol. Het beheer van de sportvelden is geen onderdeel van deze kwaliteitsvisie en is separaat opgepakt (meerjareninvesteringsplan).

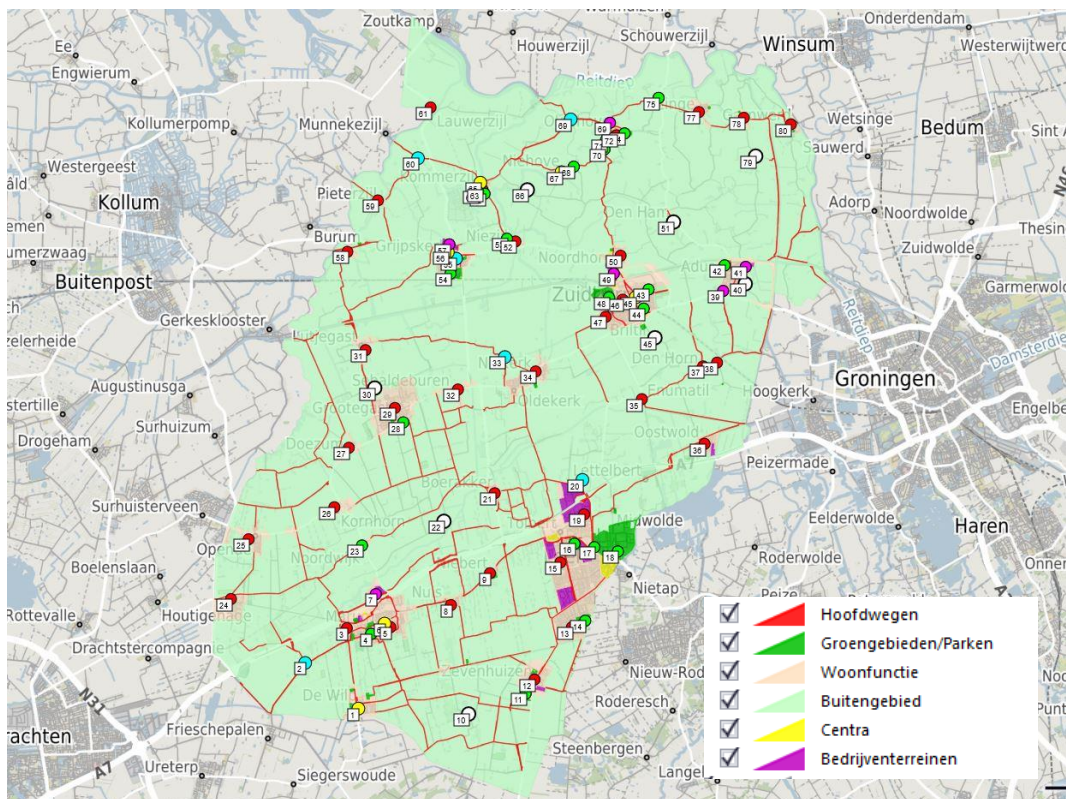
Bij bomen geldt een zorgplicht (zie ook bijlage 1) om deze in verband met de veiligheid op minimaal op het niveau basis te onderhouden.

2.4 Differentiatie

De kwaliteit van de kapitaalgoederen hoeft niet overal gelijk te zijn. Het kan efficiënt zijn om te differentiëren in kwaliteit per gebied of asset, afgestemd op het gebruik en de gebruiker. Daarnaast kan met differentiatie beter ingespeeld worden op bepaalde doelen, bijvoorbeeld fietsgemeente.

Gebiedsgericht

Door verschillende structurelementen te benoemen, wordt er per gebied gekeken wat de passende kwaliteit is. Deze structurelementen verschillen van elkaar in functie, inrichting en gebruik.

Figuur 3 Structuurelementenkaart Westerkwartier

In deze visie worden de volgende structurelementen gehanteerd:

- Bedrijventerrein
- Centrumgebied
- Groengebied⁴
- Hoofdweg⁵
- Woongebied
- Buitengebied

Aspectgericht (per beheersonderdeel)

Het kan wenselijk zijn het ene kapitaalgoed in de openbare ruimte op een hogere kwaliteit te onderhouden dan een ander. Zo kan het strategische doel 'bereikbaarheid op wegen en fietspaden' leiden tot de behoefte naar een hogere kwaliteit voor het onderdeel fietspaden. Aspectgericht differentiëren houdt dus in dat er per onderdeel wordt gekeken wat de gewenste kwaliteit is, afgestemd op de doelen (zie ook paragraaf 1.5).

2.5 De relatie tussen beheerkosten en kwaliteitsniveaus (theorie)

De kwaliteit van de (nieuw aangelegde) infrastructuur verloopt logischerwijs in de tijd. In theorie begint nieuwe aanleg op een (zeer) hoog niveau en daalt de kwaliteit, tot het moment van ingrijpen. Het moment van onderhoud is gebaseerd op de minimaal geaccepteerde kwaliteit en dus op kwaliteitskeuzes in het beleid.

De relatie tussen het verloop van de kwaliteit en de onderhoudskosten is lastiger. De twee meest voorkomende situaties zijn:

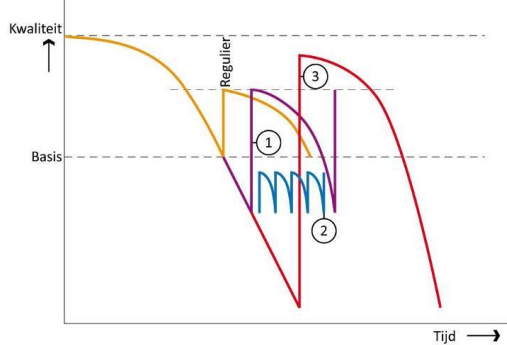
- De kosten dalen bij een lagere kwaliteit (met dus een later ingrijpmoment). Een lagere kwaliteit accepteren betekent in dit geval minder inspanning leveren waardoor het onderhoud goedkoper is.
- De kosten dalen tot een bepaald niveau en gaan dan weer stijgen (zgn. U-profiel - zie onderstaande grafiek). Dit is een zeer veel voorkomend effect in het beheer en onderhoud. De term 'economisch minimum' wordt gebruikt voor het onderste punt van deze 'U'. De kosten nemen toe bij een lagere kwaliteit doordat:
 1. Later ingrijpen, vraagt een onderhoudsmaatregel die duurder is dan de maatregel bij eerder ingrijpen voor een hogere kwaliteit. Dit is op basis van ervaring goed te voorspellen en in deze gevallen ligt het kiezen voor een lagere kwaliteit dus niet voor de hand. Een voorbeeld is het technisch onderhouden van asfalt (verhoogt risico op het ontstaan van kapitaalvernietiging).
Ten gevolge van uitgesteld onderhoud is naarmate de tijd verstrijkt een steeds 'zwaardere' maatregel nodig om weer een goed basisniveau te bereiken. Dit mechanisme geldt niet voor alle onderdelen binnen de infrastructuur. Bijvoorbeeld niet voor verkeersborden, maar zeker wel voor asfaltverharding en onderdelen binnen het groenbeheer.
 2. Er meer niet gepland ingrijpen en onderhoud nodig is, zoals het uitvoeren van noodreparaties. Denk bijvoorbeeld aan winterschade.

⁴ De begraafplaatsen, Nienoord en Notaristuin zijn in de scenario's als apart gebied opgenomen.

⁵ De hoofdwegen betreffen hoofdzakelijk de wegen die de kernen ontsluiten en verbinden

3. De kwaliteit zo ver daalt dat deze niet meer te verbeteren is met een beheermaatregel, maar vraagt om vervanging van de hele voorziening. Denk bijvoorbeeld aan het instorten van een weggedeelte.

Dit wordt geïllustreerd in de grafiek:

Figuur 4 Ingrijpingsmomenten in de tijd

Bij de laatste twee ingrijpingsmomenten is de voorspelbaarheid minder omdat het gaat om risico's die wel of niet optreden. Omdat beheerders deze situaties proberen te voorkomen is er weinig praktijkervaring met dergelijke strategieën.

Metafoor: onderhoud van een kozijn

Het op tijd reinigen en schilderen van het kozijn verlengt de levensduur. Reinigen en schilderen zijn daarbij een relatief goedkope maatregel.

- 1) Zodra schoonmaakbeurten en schilderbeurten worden overgeslagen, of uitgesteld treedt het verval (er ontstaan kale plekken, er trekt vocht in en het gaat rotten) eerder in en is er een duurdere ingreep nodig om het kozijn weer in goede staat te brengen.
- 2) Rotten plekken worden uitgekapt en vervangen, gaten worden opgevuld met kneedbaar hout, er wordt bijgeschaafd.
- 3) Veel eerder dan gepland, is het kozijn aan volledige vervanging toe.

2.6 Kwaliteitsscenario's

De resultaten van de monitoring (schouw) en inspecties bieden inzicht in de huidige staat van de kapitaalgoederen. In hoofdstuk 3 wordt hier verder op ingegaan.

Op basis van de huidige stand van zaken met betrekking tot de kwaliteit van de openbare ruimte, de ambities rondom thema's (bijvoorbeeld in aansluiting op het hoofdlijnenakkoord) en de financiële kaders worden in hoofdstuk 4 vier kwaliteitsscenario's uitgewerkt voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen en het in stand houden ervan.

Deze scenario's geven per discipline op gebiedsniveau de gewenste kwaliteit aan, aansluitend op de uitdagingen waar de gemeente voor staat. Hierbij wordt een minimaal noodzakelijk niveau in acht genomen, die onderbouwd zijn vanuit de strategische doelen.

In deze visie worden de volgende scenario's uitgewerkt.

1. Alles op een basisniveau
2. Harmonisatie van het huidige beleid
3. Aansluiten bij wat we belangrijk vinden: doelen/wensen
4. Geen achteruitgang ten opzichte van voormalig beleid

Op basis van deze scenario's kan een keuze worden gemaakt voor het beleidskader voor de periode 2021-2025.

2.7 Planvormen

Kaderstelling (kwaliteitsvisie)

De kwaliteitsvisie vormt de kapstok voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en is daarmee kaderstellend voor de uitvoering. Dit strategische kader wordt vastgesteld door de Raad.

Uitvoering (beheer- en uitvoeringsplan)

Vervolgens wordt het kader uitgewerkt in beheer- en uitvoeringsplannen per onderhoudsdiscipline (wegen, groen, etc.). Hierin wordt vastgelegd welke beheeractiviteiten worden uitgevoerd om te (blijven) voldoen aan het vastgestelde kader.

3. Huidige situatie

3 Huidige situatie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de huidige situatie: *hoe staan we ervoor?* De huidige hoeveelheden worden gepresenteerd die de basis vormen voor deze visie. Daarnaast wordt kort ingegaan op het beschikbare budget volgens de huidige begroting en belangrijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het beheer.

Er wordt ingegaan op:

- Enquêteresultaten
- Areaal
- Beschikbaar budget
- Evaluatie huidig beleid
- Kwaliteit
- Ontwikkelingen

3.1 Wat vinden de inwoners?

In het najaar van 2020 is er onder de inwoners een enquête gehouden. In de periode van 17 november tot en met 8 december 2020 is de enquête kwaliteit openbare ruimte opengesteld voor inwoners, 985 inwoners hebben de enquête ingevuld. De resultaten geven een goede indruk van de mening van onze inwoners.

Achtergrond respondenten

De verdeling van de woonplaats van de respondenten is redelijk gelijk verdeeld over de gemeente, waarbij de meeste respondenten (14,7%) in Leek wonen en in Zuidhorn (13,7%). Van alle respondenten woont 85,2% in de kernen en 14,8% in het buitengebied.

Kwaliteit onderhoud omgeving

Het merendeel van de respondenten geeft voor de kwaliteit van de bomen en plantsoenen een 7 (27,8%) en een 8 (26,2%). Het rapportcijfer is normaal verdeeld waarbij een klein deel van de respondenten een 4 of lager geeft en een klein deel een 9 of hoger. Deze verdeling zie je ook terug bij de kwaliteit van grasvelden en van wegen en fietspaden. Ook hier geeft het merendeel van de respondenten een 7 en een 8. Opvallend zijn de lagere cijfers voor het bijhouden van onkruid op wegen, paden en de stoep. Hierbij geeft 8,1% van de respondenten zelfs een 1.

Over het opruimen van zwerfafval zijn de respondent redelijk tevreden. Hierbij geeft 26,1% van de respondenten als rapportcijfer een 7. Over de onderhoudstoestand van de straatverlichting is men tevreden, en geeft 25,7% een 8. Dit is het hoogst gewaardeerde onderdeel. De kwaliteit voor het bijhouden van onkruid, wegen, paden en stoepen wordt het minst goed beoordeeld met een gemiddelde van een 5,4.

Prioriteiten schoon en netjes houden

Meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat het schoon en netjes houden van de woongebieden de hoogste prioriteit heeft, waarna de centrumgebieden met 21,2% van de stemmen volgt. Daarnaast geeft meer dan de helft van de respondenten aan dat bedrijventerreinen de laagste prioriteit zouden moeten hebben. Deze verdeling van prioritering geldt voor alle respondenten, zowel wonend in het buitengebied als in een dorp. Een vanzelfsprekend verschil tussen deze twee groepen is dat de inwoners van het buitengebied met 26,2% van de stemmen aangeven dat het

buitengebied de hoogste prioriteit heeft voor het schoon en netjes houden, tegen minder dan 5% van de inwoners die in een dorp wonen.

Prioriteiten staat van het onderhoud

Voor de staat van het onderhoud van de verschillende gebieden geldt dezelfde prioritering als bij het schoon en netjes houden van de gebieden. Ook hier geeft 60,2% van de respondenten aan dat het woongebied prioriteit nummer 1 is en het bedrijventerrein de laagste prioriteit heeft.

Prioriteiten qua onderhoud van onderdelen in de openbare ruimte

Algehele verzorging (onkruid, zwerfafval, hondenpoep en graffiti), wegen en fietspaden en groenvoorzieningen krijgen van de meeste respondenten prioriteit nummer 1. Of de openbare ruimte kindvriendelijk is, zoals de aanwezigheid van speeltoestellen, wordt door bijna de helft van de respondenten als minst belangrijk bevonden. Dit wordt gevolgd door het straatmeubilair. 48,2% van de respondenten wonend in het buitengebied geven het onderhoud van wegen en fietspaden de hoogste prioritering.

Prioritering qua budget

Aan de respondenten is gevraagd aan welk thema zij het meeste budget zouden uitgeven. 28,2% van de respondenten geeft aan dat zij dat aan de verkeersveiligheid zouden uitgeven, gevolgd door een nette en schone leefomgeving. Flora en fauna, ruimte voor natuurontwikkeling en kindvriendelijkheid worden door de respondenten het laagst geprioriteerd. Opvallend is dat 17,5% van de respondenten wonend in het buitengebied flora en fauna wel prioriteit nummer 1 geven.

Stellingen

Bijna alle respondenten zijn het eens met de stelling dat het groen in de gemeente behouden moet blijven. 65% van de ondervraagden is het ermee eens dat onkruid op verharding meer aangepakt moet worden dan onkruid in beplanting. 42,5% van de respondenten is het oneens dat de gemeente (deels) onderhoud van de openbare ruimte overdraagt aan burgers en bedrijven. Deze ondervraagden vinden dat de gemeente zelf het beheer aan de openbare ruimte moet uitvoeren.

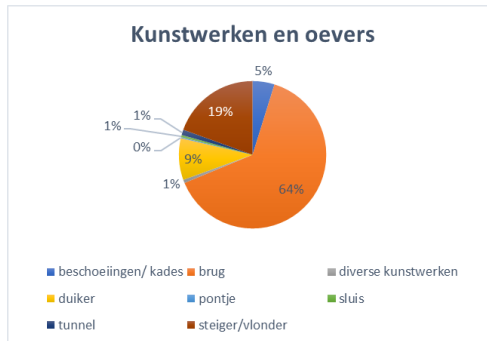

Betrokkenheid inwoners

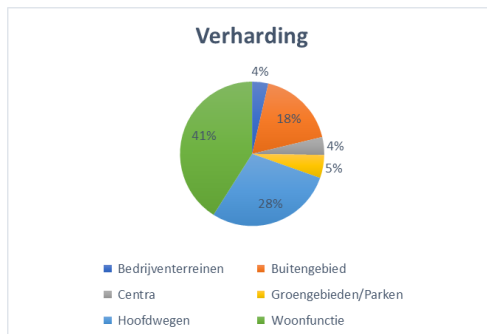
Meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat zij bereid zijn om samen met de gemeente de kwaliteit van de openbare ruimte periodiek te beoordelen. Vooral respondenten wonend in een dorp geven aan hieraan mee te willen doen. Bijna 30% van de respondenten zegt dat het onderhouden van het openbaar groen volledig de taak van de gemeente is. Een andere 30% van de respondenten zegt dat als de gemeente zorgt voor een basiskwaliteit, zij bereid zijn om de omgeving mooier te maken.

3.2 Areeal

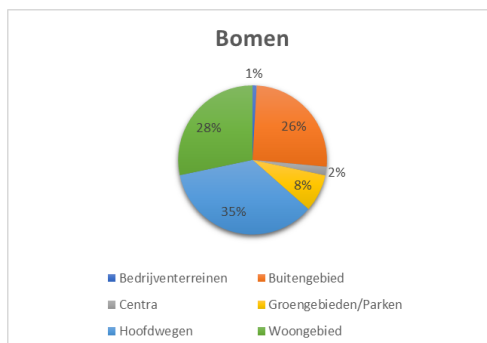
De gemeente heeft de volgende arealen in beheer.

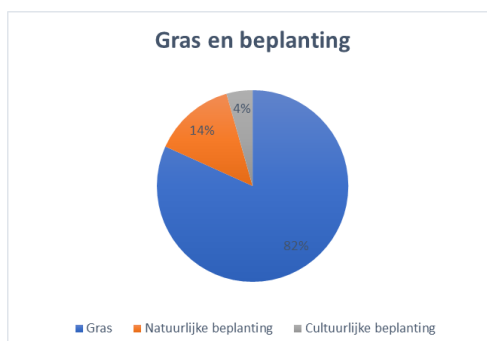
Kunstwerktype	aantal
Beschoeiingen/ kades	20
Brug	266
Diverse kunstwerken	3
Duiker	38
Pontje	1
Sluis	2
Tunnel	5
Steiger/vlonder	81
Totaal	416

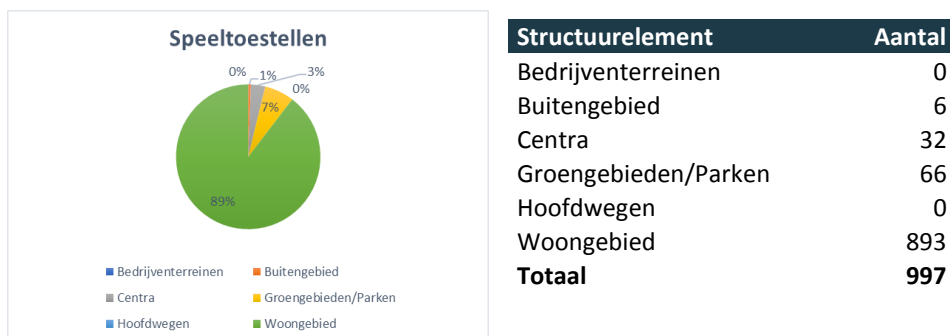
Structuurelement	m ²
Bedrijventerreinen	183.989
Buitengebied	900.158
Centra	204.677
Groengebieden/Parken	263.840
Hoofdwegen	1.459.155
Woonfunctie	2.092.732
Totaal	5.104.551

Structuurelementen	stuks
Bedrijventerreinen	689
Buitengebied	19.734
Centra	1.437
Groengebieden/Parken	6.277
Hoofdwegen	27.196
Woongebied	21.817
Totaal	77.150

Groenonderdeel	m ²
Gras	7.720.468
Natuurlijke beplanting	1.308.096
Cultuurlijke beplanting	415.603
Totaal	9.444.166

3.3 Huidige budget

In de begroting 2022 en verder zijn budgetten opgenomen voor onderhoud. Vervanging is niet opgenomen in de begroting en wordt separaat aangevraagd. De kapitaalslasten komen ten laste van het onderhoudsbudget. De benodigde bedragen komen tot uitdrukking in de scenario's (zie vanaf paragraaf 4.3).

Beheergroep	Beschikbaar onderhoud ⁶
Kunstwerken	€ 250.267,-
Wegen	€ 2.744.341,-
Groen (incl. spelen)	€ 4.685.401,-

3.4 Kwaliteit

Voor het bepalen van de kwaliteit van de openbare ruimte worden er v geregeld inspecties en schouwen uitgevoerd. Deze methodiek is gericht op de landelijke systematiek van CROW, onder meer vastgelegd in de 'Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte' en in de weginspectiesystematiek. In bijlage 3 is uitgebreide kwaliteitsinformatie opgenomen.

Kunstwerken: de civiele constructies zijn in 2019 en 2020 (visueel) geïnspecteerd. Op dit moment kan gesteld worden dat de kwaliteit van de kunstwerken redelijk is en gemiddeld voldoet aan een basisniveau.

Groen: In de zomer van 2020 is er een schouw⁷ uitgevoerd. Het technisch onderhoud aan de bomen, beplanting, gazons en bermen behaalt gemiddeld een basisniveau. Dit betreft een gemiddelde. Met name ten aanzien van gras en hagen behaalt een aanzienlijk deel van de locaties een laag niveau.

Bomen: bomen worden 1x in de 4 jaar geïnspecteerd met de VTA⁸ methodiek. 3% van de bomen is gekenmerkt als een risicoboom. 2% van de bomen hebben een slechte conditie. Deze bomen worden extra gemonitord.

⁶ Beschikbare budget voor technisch en verzorgend onderhoud

⁷ Meting van de kwaliteit van de openbare ruimte op basis van een steekproef

⁸ Visual Tree Assessment

Verzorging: De schouw wijst uit dat de verzorging (onkruid, zwerfafval en natuurlijk vuil) goed tot redelijk scoort. De gemiddelde totaalindruk voor onkruid/natuurlijk vuil scoort een krap basisniveau. Zwerfvuil behaalt gemiddeld een hoog niveau. Onkruid op verharding is een aandachtspunt.

Verharding: de asfalt- en de elementenverhardingen behalen in de meest recente inspectie⁹ (2019) overwegend een gemiddeld basisniveau. Het asfalt op bedrijventerreinen en in het buitengebied scoren een laag niveau. Dit geldt ook voor de elementen (klinkerverharding) in het buitengebied (beperkt areaal). De betonverharding ligt er keurig bij.

Spelen: De circa 1.000 gemeentelijke speeltoestellen werden tot nu toe minimaal twee keer per jaar geïnspecteerd. Naar aanleiding van de uitkomst van deze inspecties worden er reparaties uitgevoerd of toestellen vervangen. De meeste speeltoestellen zijn jonger dan 15 jaar (885), waarvan een kleine 400 ouder dan 10 jaar (tussen 10-15 jaar). Op dit moment kan gesteld worden dat de kwaliteit van de speeltoestellen redelijk is en gemiddeld voldoet aan een basisniveau. Bij de laatste inspectie waren er ongeveer 154 toestellen/ondergronden met een risico waarvan 12 met een hogere urgentie.

⁹ Gebiedsdekkende visuele weginspectie, waarbij alle wegvakken beoordeeld zijn

3.5 Ontwikkelingen

Er spelen een aantal ontwikkelingen binnen het beheer van de openbare ruimte. In de onderstaande opsomming worden de belangrijkste benoemd. Deze ontwikkelingen kunnen impact hebben op de benodigde budgetten. In hoofdstuk 5 wordt hier rekening mee gehouden en worden deze kosten, als ze aansluiten bij het te bereiken effect van een scenario, meegenomen of separaat inzichtelijk gemaakt.

Biodiversiteit

Het geven van invulling aan biodiversiteit hangt samen met inrichting en omvorming van groen om soortdiversiteit te bereiken. Ook aanpassen van het maaibeheer en de natuurlijke bestrijding van de Eikenprocessierups maken hier onderdeel van uit.

Participatie

De betrokkenheid van de inwoners in de gemeente Westerkwartier is groot. Meer dan de helft van de respondenten uit de enquête (zie § 3.1) geeft aan dat zij bereid zijn om samen met de gemeente de kwaliteit van de openbare ruimte periodiek te beoordelen. Hierbij kan aansluiting gezocht worden bij de werkgroepen in de dorpen (zie rode draad uit de dorpsvisies in § 1.5). Het betreft hier met name schouwen op de gehele verzorging (schoon en netjes) en veel minder op de technische kwaliteit (heel en veilig).

Exotenbestrijding en biodiversiteit

Het geven van invulling aan biodiversiteit hangt samen met inrichting en omvorming van groen om soortdiversiteit te bereiken. Ook aanpassen van het maaibeheer en de natuurlijke bestrijding van bijvoorbeeld de Eikenprocessierups maken hier onderdeel van uit.

Figuur 5 Eikeprocessierups (bron foto: Ecostyle)

Het beheer en de kosten van exotenbestrijding zijn gelieerd aan Europese, landelijke en provinciale regels. Op dit moment zijn er landelijk gezien weinig beleidskaders. Er is behoefte aan duidelijk beleid en informatievoorziening ten aanzien van de omgang met de Japanse duizendknoop en Reuzenberenklauw. Om de exoten te bestrijden en om verdere verspreiding tegen te gaan is wet- en regelgeving opgesteld:

EU exotenverordening

Sinds 1 januari 2015 is de EU exotenverordening van kracht. Onderdeel van deze verordening is de Unielijst. Een lijst met soorten waarbij voor een effectieve bestrijding een gezamenlijke aanpak van alle lidstaten nodig is. De kaderstellende regels die hiervoor gelden zijn doorvertaald naar nationale wet- en regelgeving. De Reuzenberenklauw staat sinds 2017 op de Unielijst, de Japanse duizendknoop (nog) niet. Nederland heeft alle relevante onderdelen uit de EU exotenverordening en de Unielijst opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Wet natuurbescherming (zie ook bijlage 1)

De Wet natuurbescherming is per 1 januari 2017 in werking. De wet vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora & Faunawet. In deze wet zijn een aantal artikelen opgenomen die betrekking hebben op exoten. De gemeente wordt geacht bekend te zijn met deze voorwaarden, over de algemeen geldende zorgplicht en de eisen die aan de werkzaamheden worden gesteld.

Binnen de wetgeving is sprake van een gefaseerde aanpak:

- Zorgen dat de soort niet Nederland binnenkomt (preventie);
- Zo snel mogelijk verwijderen als de soort toch binnenkomt (bestrijden);
- Beheersen wanneer de soort niet te verwijderen is en voorkomen van verdere verspreiding (beheersen).

Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert. We krijgen te maken met steeds extremer weer: denk aan meer hevige buien, langere periode van droogte en hogere temperaturen (hitte). We moeten onze fysieke leefomgeving hierop aanpassen. De openbare ruimte biedt daarbij kansen. Door straten en pleinen slim in te richten kan regenwater sneller in de bodem infiltreren, worden opgevangen of gereguleerd worden afgevoerd.

Meer groen zorgt voor het beperken van wateroverlast, demping van hitte en opvang van fijnstof. Goed beheer speelt hierin een cruciale rol. De Klimaatstresstest die elke gemeente moet uitvoeren, maakt duidelijk welke gebieden in een gemeente het meest kwetsbaar zijn. In veel gevallen kan het reduceren van knelpunten gemakkelijk gerealiseerd worden door bij onderhoud aan de openbare ruimte gelijk maatregelen mee te nemen: het laaghangend fruit.

Er zijn echter ook situaties waarbij er meer moet gebeuren en er ook andere partijen betrokken moeten worden: zoals inwoners en bedrijven, de veiligheidsregio, GGD en waterschap. Op dit moment (voorjaar/zomer 2021) wordt gewerkt aan een **klimaatadaptatiestrategie** en zijn er gesprekken met bovengenoemde stakeholders. Op 31 maart heeft er een dialoog met een vertegenwoordiging van de gemeenteraad plaatsgevonden om input op te halen voor de op te stellen klimaatadaptatiestrategie. Daarbij wordt ook aansluiting gezocht bij bestaande projecten, om werk met werk te kunnen maken.

Deze kwaliteitsvisie gaat over het huidige areaal. Eventuele uitbreiding als gevolg van klimaatadaptatiestrategie zal als nieuwe beleid en uitbreiding van areaal worden meegenomen bij het opstellen van de klimaatadaptatiestrategie.

Duurzaamheid

Schoon, heel en veilig zijn bekende termen als het gaat om onderhoud van de openbare ruimte. Deze drie termen beschrijven het direct zichtbare resultaat. Duurzaamheid in de openbare ruimte is een complex geheel, waarbij veel aspecten een rol spelen. Naast technische (methoden, materiaal- en middelengebruik) spelen ook sociale aspecten een rol, zoals gebruikerskwaliteit en milieuaspecten (energie, vervuiling).

Bij het opstellen van deze kwaliteitsvisie zijn de speerpunten uit het klimaatbeleid 2020-2025 betrokken. Zo wordt bij onderhoudswerk vrijkomend groenafval zoveel mogelijk omgezet naar grondstof om te gebruiken als voeding in het groeiseizoen. Bladafval wordt bijvoorbeeld verwerkt tot Bokashi¹⁰.

Bij het aanbesteden van onderhoudswerk wordt, overeenkomstig het inkoop en aanbestedingsbeleid, rekening gehouden met duurzaam en circulair inkopen.

Afschrijvingstermijnen

In de begroting is tot nu toe gerekend met een afschrijvingstermijn van 20 jaar voor wegen en kunstwerken. Dit is geen reële afschrijvingstermijn, omdat door de jaren heen is gebleken dat

¹⁰ Bokashi is het Japanse woord voor 'goed gefermenteerd organisch materiaal'. Etensresten zoals schillen, stronkjes en kliekjes, maar ook tuinresten, en mest met stro zijn organische materialen die gefermenteerd kunnen worden. Alles kan, als het maar vers is.

objecten een veel langere levensduur hebben. In deze kwaliteitsvisie is gerekend met een afschrijvingstermijn voor wegen en kunstwerken van 50 jaar. Deze termijn past bij landelijk gehanteerde normen. Op groen wordt, overeenkomstig de financiële verordening, niet afgeschreven.

4. Scenario's

4 Scenario's

4.1 Algemeen

De volgende scenario's worden in dit hoofdstuk uitgewerkt.

1. Alles op een basisniveau
2. Harmonisatie van het huidige beleid
3. Aansluiten bij wat we belangrijk vinden: doelen/wensen
4. Geen achteruitgang ten opzichte van voormalig beleid

Met deze scenario's wordt de mogelijkheid en het inzicht geboden om weloverwogen te kiezen. Bij het opstellen van de scenario's wordt ervoor voor gekozen waar mogelijk te differentiëren (zie ook paragraaf 2.4) op gebieds- of aspectniveau. Dit is over het algemeen het meest kosteneffectief, met beheersbare risico's ten aanzien van kapitaalvernietiging, functionaliteit en veiligheid. Alle berekeningen zijn gebaseerd op de huidige manier van werken, waarbij een deel van de werkzaamheden door de buitendienst wordt uitgevoerd, en een deel wordt uitbesteed. Bij het onderhoud van het groen is de verhouding eigen dienst/uitbesteding ongeveer 70%/30%. Het onderhoud aan wegen wordt grotendeels uitbesteed (bestekken).

In de pagina's hierna is elk scenario in tabelvorm weergegeven en wordt per scenario een korte motivatie gegeven ten aanzien van effect op de leefomgeving. Bij elk scenario worden de budgetbehoefte aangegeven.

Ieder kwaliteitsniveau kent in meer of mindere mate risico's, al naar gelang:

- Het gebruik (bijvoorbeeld intensief bereden wegen);
- De ligging (bijvoorbeeld buitengebied);
- Het onderdeel (bijvoorbeeld fietspad).

De beoordeling van de assets vindt plaats op basis van visuele inspecties (kunstwerken en verharding) en schouwen. De *constructieve* veiligheid van bijvoorbeeld kunstwerken is geen onderdeel van deze rapportage. In hoofdlijn geldt het volgende:

- Bij het niveau hoog en zeer hoog is er geen sprake van risico's¹¹;
- Bij niveau basis zijn de risico's hanteerbaar;
- Bij het niveau laag is er sprake van risico's (denk aan: kans op gevaarlijke situaties, ongelukken, aansprakelijkheid en kapitaalvernietiging). De mate waarin dit risico zich voordoet, wordt daarbij beïnvloed door type asset, de ligging en/of het gebruik;
- Bij het niveau zeer laag is er een exponentiele toename van hetgeen hierboven gesteld.

De gemeente draagt bij aan de verkeersveiligheid van het weggebruik door de voorzieningen zichtbaar, heel en schoon te houden. Het gaat bijvoorbeeld om het tegengaan van scheuren en spoorvorming (aquaplanning), leesbare bebording, zichtbare markeringen en stabiele berm. Buiten deze reguliere omstandigheden is het garanderen van de verkeersveiligheid tijdens werkzaamheden, bijvoorbeeld door goede bebording of omleidingen, een belangrijk item.

De mate van tevredenheid van burgers of de ergernis over de openbare ruimte, hangt samen met het aanzien, de (sociale) veiligheid en het comfort dat de gebruiker ervaart. Als het aanzien

¹¹ Bijvoorbeeld voor bereikbaarheid, ongelukken of imagoschade gerelateerd aan de kwaliteit van het object bij normaal gebruik. Vanzelfsprekend heeft een weg op een hoog niveau in een woongebied wel risico als je er met 100 km/u overheen rijdt

sloordig is, bijvoorbeeld door een grote hoeveelheid zwerfafval, hoeft dit voor veiligheid nog geen consequenties te hebben.

Aan de andere kant leiden gaten of spoorvorming in de verharding bijvoorbeeld tot de behoefte om het rijgedrag aan te passen. Dit kan wel degelijk van invloed zijn op het comfort en daarmee de tevredenheid.

4.2 Financiering: Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De gemeente heeft een groot vermogen geïnvesteerd in de objecten in de openbare ruimte: bruggen en beschoeiing, groen en wegen. Deze kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het wonen, werken, winkelen en recreëren.

Onderhoud is noodzakelijk vanuit de zorgplicht voor de veiligheid van alle gebruikers. Maar, er is ook een financiële verantwoordingsplicht van de gemeente voor deze kapitaalgoederen. Het BBV onderscheidt hierbij twee typen:

- **Met economisch nut:** Dit zijn de kapitaalgoederen waar je inkomsten uit kunt genereren. Voor de openbare ruimte gaat dit bijvoorbeeld om het rioolstelsel en begraafplaatsen. Hier kun je immers heffingen en rechten voor innen. Het BBV stelt dat deze investeringen geactiveerd moeten worden.
- **Met maatschappelijk nut:** Dit zijn kapitaalgoederen waar geen inkomsten uit te halen zijn, maar die wel duidelijk een publieke functie hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om wegen, water en groenvoorzieningen. Met ingang van 2017 moeten deze investeringen ook worden geactiveerd.

Financieren van beheer

Grofweg kun je beheer- en onderhoudsmaatregelen op drie manieren financieren:

- Je betaalt de maatregelen direct vanuit je jaarlijkse beschikbare budget (exploitatie) – bijvoorbeeld groenbeheer: uitvoeren van terugkerende cyclische maatregelen;
- Je hebt ervoor gespaard en betaalt de maatregelen daarvan (voorziening of reserve) – bijvoorbeeld wegbeheer: fluctuaties in de planning worden zo opgevangen;
- Je leent er geld voor (activeren) – bijvoorbeeld kunstwerken: betalen voor een vervanging van een brug.

Activeren wil zeggen dat je een grote uitgave niet direct betaalt uit je beschikbare middelen (de exploitatie) maar dat je het geld hiervoor leent en de investering over de komende jaren gaat afschrijven (de afschrijvingsperiode) via een jaarlijks bedrag aan aflossing en rente (de kapitaallasten). Deze kapitaallasten komen vervolgens wel ten laste van de exploitatie. De BBV eist dat er bij activeren sprake moet zijn van het toevoegen van waarde: een investering.

Onderhoud of investering?

In de praktijk van alledag worden de termen groot onderhoud en vervangen vaak door elkaar gebruikt. Tot 2017 was het verschil ook minder van belang, maar nu is het onderscheid tussen onderhoud en vervanging cruciaal, vanwege de regels die de BBV stelt aan de financiering van de kosten.

Onderhoud is het uitvoeren van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen. Onderhoud kan worden onderscheiden in klein en groot onderhoud. Het uitvoeren van onderhoud is niet levensduur verlengend, maar het object behoudt zijn waarde binnen de geplande levensduur.

Van een investering is pas sprake bij een significante kwaliteitsverbetering in verwachte levensduur of functionaliteit. Dan wordt er waarde toegevoegd. Dit is sowieso het geval bij nieuwe aanleg of algehele vervanging zoals rehabilitatie van een weg.

Maar ook groot onderhoud aan een bestaand object geldt als investering, als dat leidt tot:

- Een significante kwaliteitsverbetering (bijvoorbeeld een investering in de herinrichting van een weg/kunstwerk);
- Een levensduurverlenging (bijvoorbeeld het aanbrengen van een nieuwe deklaag bij wegen;
- Aanpassingen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijvoorbeeld investeringen in een brug of brugwachtershuisje om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften).

Samengevat betekent dit:

- Beheer, klein onderhoud en 'niet levensduur verlengend groot onderhoud' mag niet geactiveerd worden.
- Levensduur verlengend of kwaliteit verbeterend groot onderhoud en vervangingen moeten wel worden geactiveerd.

4.3 Scenario 1: alles op een basisniveau

In dit scenario worden alle onderdelen op een basisniveau onderhouden. Dit geldt zowel voor de technische staat als de verzorgingsgraad. Daarmee is het veilig, redelijk netjes en verzorgd, en is er geen sprake van kapitaalvernietiging.

In de tabel hieronder is dit scenario weergegeven. Links staan de onderdelen per beheergroep. Bovenin staan de structurelementen. In de rechterkolom zijn de berekende kosten aangegeven voor de instandhouding van het areaal.

	Bedrijventerrein	Buitengebied	Centra	Groengebied/parken	Begraafplaatsen, Nieroord en Notaristuin	Hoofdwegen	Woongebied	Kosten per beheergroep		
								Technische staat	Vervanging	Verzorging
Civieltechnische kunstwerken										
Bruggen	B	B	B	B	B	B	B	€ 300.590	€ 370.000	-
Kadeconstructies/oevers	B	B	B	B	B	B	B	incl	incl	-
Wegen										
Rijbanen	B	B	B	B	B	B	B	€ 1.277.838	€ 2.065.541	-
Fietspaden	B	B	B	B	B	B	B	€ 52.132	€ 17.338	-
Parkeervakken	B	B	B	B	B	B	B	€ 170.203	€ 25.142	-
Voetpaden	B	B	B	B	B	B	B	€ 187.746	€ 9.848	-
Overige	B	B	B	B	B	B	B	€ 36.068	€ 4.939	-
Groen										
Bomen	B	B	B	B	B	B	B	€ 1.013.064	€ 424.325	-
Bosplantsoen	B	B	B	B	B	B	B	€ 407.874	€ 127.629	-
Bos	B	B	B	B	B	B	B	€ 11.559	-	-
Heesters/botanische rozen	B	B	B	B	B	B	B	€ 243.181	€ 175.307	-
Bodembedekkende heesters	B	B	B	B	B	B	B	€ 38.543	€ 38.722	-
Wisselperken	B	B	B	B	B	B	B	€ 43.498	€ -	-
Rozen/vaste planten	B	B	B	B	B	B	B	€ 26.780	€ 25.676	-
Hagen	B	B	B	B	B	B	B	€ 91.575	€ 39.249	-
Gras (grafveld)	B	B	B	B	B	B	B	€ 140.563	€ -	-
Gras (gazon)	B	B	B	B	B	B	B	€ 803.775	€ 46.787	-
Gras (ruigte)	B	B	B	B	B	B	B	€ 32.892	€ -	-
Gras (weide)	B	B	B	B	B	B	B	€ 32.484	€ -	-
Gras (oever/kruidentrijk)	B	B	B	B	B	B	B	€ 154.997	€ 6.792	-
Spelen										
Speeltoestellen	B	B	B	B	B	B	B	€ 315.434	€ 216.738	-
Speelondergrond	B	B	B	B	B	B	B	€ 20.241	€ 49.333	-
Verzorging										
Straatvegen	B	B	B	B	B	B	B	-	-	€ 758.724
Onkruid op verharding	B	B	B	B	B	B	B	-	-	incl
Zwerfafval groen	B	B	B	B	B	B	B	-	-	€ 1.161.576
Onkruid groen	B	B	B	B	B	B	B	-	-	incl
Vulgraad afvalbak	B	B	B	B	B	B	B	-	-	incl
Totaal								€ 5.401.036	€ 1.150.558	€ 1.920.300
								€ 8.471.894		€ 10.964.703

Impact op de exploitatiebegroting

	Onderhoud beschikbaar (technisch en verzorging)	Scenario 1 nodig	saldo
Subtotaal civiel (excl. investeringen)	€ 250.267	€ 300.590	€ -50.323
Subtotaal wegen (excl. investeringen)	€ 2.744.341	€ 2.482.712	€ 261.629
Subtotaal groen	€ 4.685.401	€ 5.688.593	€ -1.003.192

Impact op de vervangingsinvestering

Wegen	€ 2.122.808,- (50% reconstructies en 50% deklagen)
Kunstwerken	€ 370.000,-

De kapitaalslasten van deze investeringen komen ten laste van het exploitatiebudget.

Impact op de leefomgeving

- Het algemene beeld ten aanzien van de kapitaalgoederen binnen alle structurelementen is overal van een gelijk niveau;
- Dit scenario levert geen extra bijdrage aan de biodiversiteit;
- Er zijn ten aanzien van het verzorgingsniveau geen risico's ten aanzien van het intreden van verloedering van de omgeving of een slechte waardering van inwoners of middenstand en bezoekers. Het beeld van de inwoners ten opzichte van de huidige situatie is vergelijkbaar;
- Er is enige sprake van uitspoeling of functieverlies bij oevers;
- Er is enige sprake van overhangende takken, ontbrekende beplanting, dood hout, kuilen en kale plekken in berm. Er is geen risico op het verlies van de functionaliteit van gebieden i.v.m. onveiligheid of risico op omvallende bomen;
- Er is enige sprake van dwarsonvlakheid, spoor - en scheurvorming bij wegen, er zijn veel reparaties zichtbaar, dit heeft impact op het aanzien en comfort, de veiligheid moet goed worden gemonitord;
- Het onderhoud van alle objecten voldoet technisch aan een gewaarborgd niveau ten aanzien van veilig gebruik.

4.4 Scenario 2: harmonisatie van het huidige beleid

In dit scenario is gekeken naar de gemene deler uit de ambities van de voormalige gemeenten. Zie ook bijlage 2. Daarmee is sprake van differentiatie. Dit geldt zowel voor de technische staat als de verzorgingsgraad. De verzorging in de Centra krijgt een hoog niveau. De overige gebieden een basisniveau.

Technisch gezien worden de wegen in het buitengebied en op bedrijventerreinen op een laag onderhouden. Dit geldt ook voor groen in het buitengebied (m.u.v. bomen). Het groen op de begraafplaatsen, Nienoord en de Notaristuin worden op een hoog niveau onderhouden.

In de tabel hieronder is dit scenario weergegeven. Links staan de onderdelen per beheergroep. Bovenin staan de structurelementen. In de rechterkolom zijn de berekende kosten aangegeven voor de instandhouding van het areaal.

	Bedrijventerrein	Buitengebied	Centra	Groengebied/parlen	Begraafplaatsen, Nienoord, Notaristuin	Hoofdwegen	Woongebied	Kosten per beheergroep		
								Technische staat	Vervanging	Verzorging
Civieltechnische kunstwerken										
Bruggen	B	B	B	B	B	B	B	€ 300.590	€ 370.000	-
Kadeconstructies/oevers	B	B	B	B	B	B	B	incl	incl	-
Wegen										
Rijbanen	L	L	B	B	B	B	B	€ 1.063.376	€ 2.065.541	-
Fietspaden	L	L	B	B	B	B	B	€ 41.594	€ 17.338	-
Parkeervakken	L	L	B	B	B	B	B	€ 167.020	€ 25.142	-
Voetpaden	L	L	B	B	B	B	B	€ 187.272	€ 9.848	-
Overige	L	L	B	B	B	B	B	€ 35.647	€ 4.939	-
Groen										
Bomen	B	B	B	B	H	B	B	€ 1.102.204	€ 424.325	-
Bosplantsoen	B	L	B	B	H	B	B	€ 448.463	€ 127.629	-
Bos	B	L	B	B	H	B	B	€ 9.823	€ -	-
Heesters/botanische rozen	B	L	B	B	H	B	B	€ 249.790	€ 175.307	-
Bodembedekkende heesters	B	L	B	B	H	B	B	€ 39.218	€ 38.722	-
Wisselperken	B	L	B	B	H	B	B	€ 43.498	€ -	-
Rozen/vaste planten	B	L	B	B	H	B	B	€ 27.322	€ 25.676	-
Hagen	B	L	B	B	H	B	B	€ 130.046	€ 39.249	-
Gras (grafveld)	B	L	B	B	H	B	B	€ 18.156	€ -	-
Gras (gazon)	B	L	B	B	H	B	B	€ 838.765	€ 46.787	-
Gras (ruigte)	B	L	B	B	H	B	B	€ 32.892	€ -	-
Gras (weide)	B	L	B	B	H	B	B	€ 32.484	€ -	-
Gras (oever/kruidentrijk)	B	L	B	B	H	B	B	€ 153.051	€ 6.792	-
Spelen										
Speeltoestellen	B	B	B	B	B	B	B	€ 315.434	€ 216.738	-
Speelondergrond	B	B	B	B	B	B	B	€ 20.241	€ 49.333	-
Verzorging										
Straatvegen	B	B	H	B	B	B	B	-	-	€ 752.419
Onkruid op verharding	B	B	H	B	B	B	B	-	-	incl
Zwerfafval groen	B	B	H	B	B	B	B	-	-	€ 1.176.433
Onkruid groen	B	B	H	B	B	B	B	-	-	incl
Vulgraad afvalbak	B	B	H	B	B	B	B	-	-	incl
Subtotaal										
Subtotaal civiel incl. VAT en staartkosten	€ 300.590							€ 300.590	€ 370.000	€ 670.590
Subtotaal wegen incl. VAT en staartkosten	€ 1.494.909					€ 752.419		€ 2.247.328	€ 2.122.808	€ 4.370.137
Subtotaal groen incl. VAT en staartkosten	€ 3.461.387	€ 1.150.558			€ 1.176.433			€ 5.788.378		€ 5.788.378
Totaal	€ 5.256.887	€ 1.150.558			€ 1.928.852			€ 8.336.296		€ 10.829.105

Impact op de exploitatiebegroting

	Onderhoud beschikbaar (technisch en verzorging)	Scenario 2 nodig	saldo
Subtotaal civiel (excl. investeringen)	€ 250.267	€ 300.590	€ -50.323
Subtotaal wegen (excl. investeringen)	€ 2.744.341	€ 2.247.328	€ 497.013
Subtotaal groen	€ 4.685.401	€ 5.788.378	€ -1.102.977

Impact op de vervangingsinvestering

Wegen	€ 2.122.808,- (50% reconstructies en 50% deklagen)
Kunstwerken	€ 370.000,-

De kapitaalslasten van deze investeringen komen ten laste van het exploitatiebudget.

Impact op de leefomgeving

- Dit scenario kan met de juiste inspanningen een extra bijdrage aan de biodiversiteit leveren van de begraafplaatsen, Nienoord en de Notaristuin;
- Er zijn ten aanzien van het verzorgingsniveau geen risico's ten aanzien van het intreden van verloedering van de omgeving of een slechte waardering van inwoners of middenstand en bezoekers. Het beeld van de inwoners ten opzichte van de huidige situatie is vergelijkbaar. De verzorgingsgraad in centra is zelfs hoger;
- Er is enige sprake van uitspoeling of functieverlies bij oevers;
- Er is enige sprake (en in het buitengebied aanzienlijke sprake) van overhangende takken, ontbrekende beplanting, dood hout, kuilen en kale plekken in bermen. In de belangrijke groengebieden is dit minder aan de orde, daar is het niveau van het technisch onderhoud hoog. Er is geen risico op het verlies van de functionaliteit van gebieden i.v.m. onveiligheid of risico op omvallende bomen;
- Er is enige sprake van dwarsonvlakheid, spoor - en scheurvorming bij wegen, er zijn enige reparaties zichtbaar, dit heeft nog weinig impact op het aanzien en comfort. In het buitengebied en op de bedrijventerreinen is dit aanzienlijk;
- Het onderhoud van alle objecten voldoet technisch aan een gewaarborgd niveau ten aanzien van veilig gebruik. Ten aanzien van het asfalt op bedrijventerreinen en buitengebied moet vinger aan de pols worden gehouden om kapitaalvernietiging te voorkomen.

4.5 Scenario 3: alles basis + strategische doelen

In dit scenario is het uitgangspunt een basisniveau. Op basis van strategische doelen (§ 1.5) en de resultaten uit de opiniërende workshop (bijlage 4) is een bijstellen op niveau gedaan voor fietspaden (hoog), parkeervakken (laag – behalve in centra) en verzorging in de centra, op hoofdwegen en in het woongebied (hoog).

In de tabel hieronder is dit scenario weergegeven. Links staan de onderdelen per beheergroep. Bovenin staan de structurelementen. In de rechterkolom zijn de berekende kosten aangegeven voor de instandhouding van het areaal.

	Bedrijventerrein	Buitengebied	Centra	Groengebied/parken	Begraafplaatsen, Nieroord, Notariatuin	Hoofdwegen	Woongebied	Kosten per beheergroep				
								Technische staat	Vervanging	Verzorging		
Civieltechnische kunstwerken												
Bruggen	B	B	B	B	B	B	B	€ 300.590	€ 370.000	-		
Kadeconstructies/oevers	B	B	B	B	B	B	B	incl	incl	-		
Wegen												
Rijbanen	B	B	B	B	B	B	B	€ 1.277.838	€ 2.065.541	-		
Fietspaden	H	H	H	H	H	H	H	€ 69.500	€ 17.338	-		
Parkeervakken	L	L	B	L	L	L	L	€ 130.659	€ 25.142	-		
Voetpaden	B	B	B	B	B	B	B	€ 187.746	€ 9.848	-		
Overige	B	B	B	B	B	B	B	€ 36.068	€ 4.939	-		
Groen												
Bomen	B	B	B	B	B	B	B	€ 1.013.064	€ 424.325	-		
Bosplantsoen	B	B	B	B	B	B	B	€ 407.874	€ 127.629	-		
Bos	B	B	B	B	B	B	B	€ 11.559	€ -	-		
Heesters/botanische rozen	B	B	B	B	B	B	B	€ 243.181	€ 175.307	-		
Bodembedekkende heesters	B	B	B	B	B	B	B	€ 38.543	€ 38.722	-		
Wisselperken	B	B	B	B	B	B	B	€ 43.498	€ -	-		
Rozen/vaste planten	B	B	B	B	B	B	B	€ 26.780	€ 25.676	-		
Hagen	B	B	B	B	B	B	B	€ 91.575	€ 39.249	-		
Gras (grafveld)	B	B	B	B	B	B	B	€ 140.563	€ -	-		
Gras (gazon)	B	B	B	B	B	B	B	€ 803.775	€ 46.787	-		
Gras (ruigte)	B	B	B	B	B	B	B	€ 32.892	€ -	-		
Gras (weide)	B	B	B	B	B	B	B	€ 32.484	€ -	-		
Gras (oever/kruidentrijk)	B	B	B	B	B	B	B	€ 154.997	€ 6.792	-		
Spelen												
Speeltoestellen	B	B	B	B	B	B	B	€ 315.434	€ 216.738	-		
Speelondergrond	B	B	B	B	B	B	B	€ 20.241	€ 49.333	-		
Verzorging												
Straatvegen	B	B	H	B	B	H	H	-	-	€ 1.012.175		
Onkruid op verharding	B	B	H	B	B	H	H	-	-	incl		
Zwerfafval groen	B	B	H	B	B	H	H	-	-	€ 1.524.403		
Onkruid groen	B	B	H	B	B	H	H	-	-	incl		
Vulgraad afvalbak	B	B	H	B	B	H	H	-	-	incl		
Totaal												
								Subtotaal onderhoud	Vervanging- investeringskrediet	Totaal onderhoud en vervangingen		
Subtotaal civiel incl. VAT en staartkosten	€ 300.590						€ 300.590	€ 370.000	€ 670.590			
Subtotaal wegen incl. VAT en staartkosten	€ 1.701.810					€ 1.012.175	€ 2.713.986	€ 2.122.808	€ 4.836.794			
Subtotaal groen incl. VAT en staartkosten	€ 3.376.458	€ 1.150.558			€ 1.524.403		€ 6.051.420		€ 6.051.420			
Totaal	€ 5.378.858	€ 1.150.558			€ 2.536.578		€ 9.065.995		€ 11.558.804			

Impact op de exploitatiebegroting

	Onderhoud beschikbaar (technisch en verzorging)	Scenario 3 nodig	saldo
Subtotaal civiel (excl. investeringen)	€ 250.267	€ 300.590	€ -50.323
Subtotaal wegen (excl. investeringen)	€ 2.744.341	€ 2.713.986	€ 30.355
Subtotaal groen	€ 4.685.401	€ 6.051.420	€ -1.366.019

Impact op de vervangingsinvestering

Wegen	€ 2.122.808,- (50% reconstructies en 50% deklagen)
Kunstwerken	€ 370.000,-

De kapitaalslasten van deze investeringen komen ten laste van het exploitatiebudget.

Impact op de leefomgeving

- Het algemene beeld ten aanzien van de kapitaalgoederen binnen alle structurelementen is bijna overal van een gelijk niveau. De visitekaartjes Centra en belangrijke groengebieden springen eruit met een hoog niveau;
- Dit scenario levert geen extra bijdrage aan de biodiversiteit;
- Er zijn ten aanzien van het verzorgingsniveau geen risico's ten aanzien van het intreden van verloedering van de omgeving of een slechte waardering van inwoners of middenstand en bezoekers. Het beeld van de inwoners ten opzichte van de huidige situatie is vergelijkbaar. De verzorgingsgraad in centra, op hoofdwegen en de woongebieden is zelfs hoger;
- Er is enige sprake van uitspoeling of functieverlies bij oevers;
- Er is enige sprake van overhangende takken, ontbrekende beplanting, dood hout, kuilen en kale plekken in bermen. Er is geen risico op het verlies van de functionaliteit van gebieden i.v.m. onveiligheid of risico op omvallende bomen;
- Er is enige sprake van dwarsonvlakheid, spoor - en scheurvorming bij wegen, er zijn enige reparaties zichtbaar, dit heeft nog weinig impact op het aanzien en comfort;
- De fietspaden liggen er strak bij met weinig zichtbare schades. Het aanzien en comfort is uitstekend;
- Parkeervakken zijn het minst belangrijk en worden op een laag niveau onderhouden. Hiermee wordt het gebruik niet per definitie onveiliger, omdat de snelheden op deze wegvakken nihil zijn;
- Het onderhoud van alle objecten voldoet technisch aan een gewaarborgd niveau ten aanzien van veilig gebruik.

4.6 Scenario 4: geen achteruitgang ten opzichte van voormalig beleid

In dit scenario heeft als uitgangspunt dat er vanuit de voormalige gemeenten geen achteruitgang is in niveau op een bepaald onderdeel. Het hoogste niveau is leidend voor het onderdeel in een bepaald gebied. Dit leidt ertoe dat het technisch groenbeheer in centra en op begraafplaatsen, Nienoord en de Notaristuin op een hoog niveau wordt onderhouden. Ook de verzorging van het groen in deze gebieden is hoog.

In de tabel hieronder is dit scenario weergegeven. Links staan de onderdelen per beheergroep. Bovenin staan de structurelementen. In de rechterkolom zijn de berekende kosten aangegeven voor de instandhouding van het areaal.

	Bedrijventerrein	Buitengebied	Centra	Groengebied/parken	Begraafplaatsen, Nienoord, Notaristuin	Hoofdlagen	Woongebied	Kosten per beheergroep			
								Technische staat	Vervanging	Verzorging	
Civilitechnische kunstwerken											
Bruggen	B	B	B	B	B	B	B	€ 300.590	€ 370.000	-	
Kadeconstructies/oevers	B	B	B	B	B	B	B	incl	incl	-	
Wegen											
Rijbanen	B	B	B	B	B	B	B	€ 1.277.838	€ 2.065.541	-	
Fietspaden	B	B	B	B	B	B	B	€ 52.132	€ 17.338	-	
Parkeervakken	B	B	B	B	B	B	B	€ 170.203	€ 25.142	-	
Voetpaden	B	B	B	B	B	B	B	€ 187.746	€ 9.848	-	
Overige	B	B	B	B	B	B	B	€ 36.068	€ 4.939	-	
Groen											
Bomen	B	B	H	B	H	B	B	€ 1.048.216	€ 424.325	-	
Bosplantsoen	B	B	H	B	H	B	B	€ 413.492	€ 127.629	-	
Bos	B	B	H	B	H	B	B	€ 10.364	€ -	-	
Heesters/botanische rozen	B	B	H	B	H	B	B	€ 256.437	€ 175.307	-	
Bodembedekkende heesters	B	B	H	B	H	B	B	€ 40.412	€ 38.722	-	
Wisselperken	B	B	H	B	H	B	B	€ 43.498	€ -	-	
Rozen/vaste planten	B	B	H	B	H	B	B	€ 27.666	€ 25.676	-	
Hagen	B	B	H	B	H	B	B	€ 105.520	€ 39.249	-	
Gras (grafveld)	B	B	H	B	H	B	B	€ 18.156	€ -	-	
Gras (gazon)	B	B	H	B	H	B	B	€ 870.692	€ 46.787	-	
Gras (ruigte)	B	B	H	B	H	B	B	€ 32.892	€ -	-	
Gras (weide)	B	B	H	B	H	B	B	€ 32.484	€ -	-	
Gras (oever/kruidentrijk)	B	B	H	B	H	B	B	€ 155.199	€ 6.792	-	
Spelen											
Speeltoestellen	B	B	B	B	B	B	B	€ 315.434	€ 216.738	-	
Speelondergrond	B	B	B	B	B	B	B	€ 20.241	€ 49.333	-	
Verzorging											
Straatvegen	B	B	B	B	B	B	B	-	-	€ 758.724	
Onkruid op verharding	B	B	B	B	B	B	B	-	-	incl	
Zwerfafval groen	B	B	H	B	H	B	B	-	-	€ 1.219.741	
Onkruid groen	B	B	H	B	H	B	B	-	-	incl	
Vulgraad afvalbak	B	B	H	B	H	B	B	-	-	incl	
Totaal											
	Technische staat	Vervanging- onderhoud	Verzorging	Subtotaal onderhoud	Vervanging- investeringskrediet	Totaal onderhoud en vervangingen					
Subtotaal civiel incl. VAT en staartkosten	€ 300.590			€ 300.590	€ 370.000	€ 670.590					
Subtotaal wegen incl. VAT en staartkosten	€ 1.723.987		€ 758.724	€ 2.482.712	€ 2.122.808	€ 4.605.520					
Subtotaal groen incl. VAT en staartkosten	€ 3.390.703	€ 1.150.558	€ 1.219.741	€ 5.761.002		€ 5.761.002					
Totaal	€ 5.415.280	€ 1.150.558	€ 1.978.466	€ 8.544.304		€ 11.037.112					

Impact op de exploitatiebegroting

	Onderhoud beschikbaar (technisch en verzorging)	Scenario 4 nodig	saldo
Subtotaal civiel (excl. investeringen)	€ 250.267	€ 300.590	€ -50.323
Subtotaal wegen (excl. investeringen)	€ 2.744.341	€ 2.482.712	€ 261.629
Subtotaal groen	€ 4.685.401	€ 5.761.002	€ -1.075.601

Impact op de vervangingsinvestering

Wegen	€ 2.122.808,- (50% reconstructies en 50% deklagen)
Kunstwerken	€ 370.000,-

De kapitaalslasten van deze investeringen komen ten laste van het exploitatiebudget.

Impact op de leefomgeving

- Het algemene beeld ten aanzien van de kapitaalgoederen binnen alle structurelementen is bijna overal van een gelijk niveau. De visitekaartjes Centra en belangrijke groengebieden springen eruit met een hoog niveau op groen (technisch en verzorging);
- Dit scenario kan met de juiste inspanningen een extra bijdrage aan de biodiversiteit leveren in Centra en op de begraafplaatsen, Nienoord en de Notaristuin;
- Er zijn ten aanzien van het verzorgingsniveau geen risico's ten aanzien van het intreden van verloedering van de omgeving of een slechte waardering van inwoners of middenstand en bezoekers. Het beeld van de inwoners ten opzichte van de huidige situatie is vergelijkbaar. Zwerfvuil en onkruid in het groen is zelfs hoger in Centra en op de begraafplaatsen, Nienoord en de Notaristuin;
- Er is enige sprake van uitspoeling of functieverlies bij oevers;
- Er is enige sprake van overhangende takken, ontbrekende beplanting, dood hout, kuilen en kale plekken in bermen. In centra en de belangrijke groengebieden is dit minder aan de orde. Er is geen risico op het verlies van de functionaliteit van gebieden i.v.m. onveiligheid of risico op omvallende bomen;
- Er is enige sprake van dwarsonvlakheid, spoor - en scheurvorming bij wegen, er zijn enige reparaties zichtbaar, dit heeft weinig impact op het aanzien en comfort;
- Het onderhoud van alle objecten voldoet technisch aan een gewaarborgd niveau ten aanzien van veilig gebruik.

4.7 Resumé financiën

Financiële impact scenario's

In de onderstaande tabel wordt de financiële impact van de vier scenario's op de huidige begroting in beeld gebracht. Het gemiddelde benodigde jaarlijkse bedrag over de looptijd van 2021 tot en met 2025 wordt getoond.

	Groen	Wegen	Wegen (vervanging)	Kunstwerken	Kunstwerken (vervanging)
Scenario 1	€ 5.688.593	€ 2.482.712	€ 2.122.808	€ 300.590	€ 370.000
Scenario 2	€ 5.788.378	€ 2.247.328	€ 2.122.808	€ 300.590	€ 370.000
Scenario 3	€ 6.051.420	€ 2.713.986	€ 2.122.808	€ 300.590	€ 370.000
Scenario 4	€ 5.761.002	€ 2.482.712	€ 2.122.808	€ 300.590	€ 370.000

De kosten worden verdeeld in kosten voor reguliere onderhoud (technisch onderhoud en de verzorging) en vervangingen (jaarlijkse kapitaalslasten). Bij wegen vallen hier ook de levensduur verlengende maatregelen (deklagen) onder.

In de begroting 2021 zijn de volgende onderhoudsbedragen opgenomen:

Groen	€ 4.685.401
Wegen	€ 2.744.341
Kunstwerken (civiel)	€ 250.267

Met het opstellen van de kwaliteitsvisie is in beeld gebracht wat de kosten zijn om bepaalde kwaliteitsambities in de openbare ruimte waar te maken. Bovenstaande laat zien dat de benodigde budgetten niet toereikend zijn. Dit is niet onverwacht, er is de afgelopen jaren aanzienlijk bezuinigd op het onderhoud. Ook ontwikkelingen als invasieve exoten en prijsstijgingen hebben impact op de benodigde budgetten. Door de tekorten lopen de achterstanden jaar na jaar verder op, omdat niet alle benodigde maatregelen om de wenselijke kwaliteit te halen uitgevoerd kunnen worden.

Impact op risico's en tevredenheid

Met de onderstaande tabel wordt een indicatie afgegeven over verwachtingen ten aanzien van risico's en tevredenheid per scenario.

Scenario	Risico's	Tevredenheid
Alles basis	☹️☹️	😊😊
Harmonisatie huidig beleid	☹️👎👎	😊😊😞😞
Alles basis + strategische doelen	☹️☹️☹️☹️	😊😊😊😊
Geen achteruitgang	☹️☹️☹️	😊😊😊😊

5. Vervolg

5 Vervolg

Met het vaststellen van een nieuw en herijkt integraal beleidskader voor de openbare ruimte wordt invulling gegeven aan de stappen in het beheerproces. Daarmee wordt verder invulling gegeven aan het structurele integraal beheer van de openbare ruimte op basis van beeldkwaliteit.

Er wordt daarmee een methodiek ingezet die vanuit een eenvoudig te begrijpen systematiek inzichtelijk maakt welke acties en stappen er nodig zijn om adequaat te beheren. Belangrijk is dan om de behaalde kwaliteit te meten, op basis van de resultaten bij te sturen op de bedrijfsvoering, burgers te betrekken bij het beheer (participatie) en om terug te koppelen aan het bestuur ten aanzien van reële resultaten en vastgestelde doelen.

Op basis van duidelijke meetlatten is er een eenduidig kwaliteitsbeeld afgegeven, waarmee bestuur, beheer en gebruikers geïnformeerd kunnen worden over werkwijze, beleid en stand van zaken en waarmee de uitgangspunten voor het gewenste beheerniveau van de kapitaalgoederen zijn vastgelegd.

Figuur 6 Beheermodel Antea Group

Beheer

Het is belangrijk om de gevolgde systematiek en de bijbehorende stappen (zie ook paragraaf 2.2) te borgen. Dit houdt in dat de volgende vervolgvactiteiten uitgevoerd kunnen worden uitgevoerd, om het kader te implementeren in de beheerstrategie:

Opstellen integraal beheerplan en uitvoeringsplannen om het kader daadwerkelijk richting uitvoering te brengen, zodat de uitvoering buiten aansluit bij het vastgestelde kader.

Het vastgestelde kader en de gevolgde systematiek borgen in de organisatie om de vastgestelde doelstellingen te bereiken: draagvlak, commitment en kennis.

Doorgaan met de *Jaarlijkse monitoring* van de kwaliteit op basis van frequente seizoen gespreide schouwen. In 2020 is er een eenmalige schouw uitgevoerd. Het is echter aan te raden om de verzorging frequenter te schouwen. Met de resultaten houden beheerders vinger aan de pols en zijn zij in staat snel bij te sturen op de technische staat en de verzorgingsgraad. Daarnaast worden de schouwresultaten gebruikt voor de communicatie naar bestuur en burger. Een aanvulling kan gezocht worden in een belevingsschouw uitgevoerd door bewoners. Door deze schouw te richten op de beleving en ervaring van de bewoners, vormt dit een beeld van de tevredenheid en krijgt de gemeente grip op de aspecten die van belang zijn om het draagvlak en de betrokkenheid te verhogen.

Uitvoeren van een weginspectie 1x per 2 jaar om de kwaliteit van de wegen in beeld te brengen en de juiste keuzes voor het onderhoud te maken. Hiermee krijgt de beheerder inzicht in de benodigde werkzaamheden voor de komende 5 jaar en kan tijdig bijsturing plaatsvinden en uitvoeringsplan actualiseren.

Vinger aan de pols houden ten aanzien van de kwaliteit van *kunstwerken en oevers*.

Bestuurlijke review

Uitvoeren van een tweejaarlijkse *review op kwaliteit, kosten en risico's* op het vastgestelde kader c.q. doelen. Op basis van jaarlijkse schouwresultaten en actuele inspecties. Daarmee wordt inzicht gegeven aan de Raad met betrekking tot de stand van zaken ten opzichte van het beleidskader.

Jaarlijkse terugkoppeling naar het College van de schouwresultaten groen en verzorging en de uitgevoerde werkzaamheden met betrekking tot oevers, bruggen en wegen ten behoeve van de programmaverantwoording.

In 2024/2025 vindt een *herijking plaats van het kader* (einde beleidsperiode) Tijdens deze herijking wordt het beleidskader op basis van actuele informatie opnieuw afgewogen door de Raad. Met inzicht in de meest actuele budgetten, kwaliteit en risico's.

Bijlage 1 Kader voor beheer en onderhoud

Wetten, regels, programma's en beleidsdoelen

Bijlage 1 Kader voor beheer en onderhoud

Wet- en regelgeving

Bij het beheren van de openbare ruimte speelt wet- en regelgeving een belangrijke rol. Deze wet- en regelgeving geeft niet alleen een richting of wettelijke plicht aan voor de mate van kwaliteit van de inrichting en/of van de instandhouding maar geeft ook aan op welke wijze de uitvoering van de inrichting of het beheer en onderhoud moet plaatsvinden. In deze bijlage wordt de meest relevante wet- en regelgeving beschreven, die uitgangspunt vormt voor het beheer en onderhoud in de gemeente Westerkwartier.

Wegenwet

De gemeente is bij wet verantwoordelijk voor het beheer van de openbare wegen (ook van toepassing op civieltechnische kunstwerken gelegen in openbare wegen). De essentie betreft dat de beheerder moet optreden als 'goede rentmeester' en de zorg heeft kapitaalvernietiging te voorkomen. De wettelijke zorgplicht is vastgelegd in de Wegenwet.

Artikel 15

- 1. Het Rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap is verplicht een weg te onderhouden, wanneer dat bestemd is tot een openbare weg.*
- 2. Het Rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap is verplicht een weg (inclusief bijbehorende duiker) te onderhouden, wanneer zij een openbare weg gedurende tien achtereenvolgende jaren heeft onderhouden, ook al was bij de aanvang van die tien jaren de weg nog niet openbaar.*
- 3. Tot het onderhoud van een weg als in het eerste en het tweede lid bedoeld, behoort mede het onderhoud van de bijbehorende berm of bermsloot, echter slechts voor zover het onderhoud van de berm of de bermsloot een bijdrage levert aan de instandhouding en de bruikbaarheid van de weg en voor zover het onderhoud niet, uit welke hoofde ook, tot de verplichting van anderen behoort.*

Artikel 16

De gemeente heeft te zorgen, dat de binnen haar gebied liggende wegen, met uitzondering van de wegen, welke door het Rijk of ene provincie worden onderhouden, van die bedoeld in artikel 17 en van die, waarop door een ander tol wordt geheven, verkeren in goeden staat.

In algemene zin houdt dit in dat de beheerder vanuit de wegenwet de zorgplicht heeft voor (het onderhoud van) de objecten en voorzieningen in de openbare ruimte en dat de aansprakelijkheid bij optredende schade door het niet voldoen aan deze zorgplicht geregeld is in het Burgerlijk Wetboek. De algemene aansprakelijkheidsregeling staat in artikel 6:162 (zie verderop in deze paragraaf).

Waterwet

De Waterwet regelt het beheer van regen- en grondwater en verbetert de samenhang tussen het waterbeheer en de ruimtelijke ordening. Traditioneel ging waterbeheer vooral over beheer van meren, waterwegen, havens en kunstwerken (bijvoorbeeld baggeren en beschoeiing). Tegenwoordig strekt de zorgplicht zich ook uit tot hemel- en grondwater.

In algemene zin houdt dit in dat de beheerder vanuit de waterwet de zorgplicht heeft voor (het onderhoud van) de objecten en voorzieningen in de openbare ruimte die de afstroming/opvang van hemelwater, de kwaliteit en peil van het grondwater en de afvoer van afvalwater regelen. Deze zorgplicht heeft met name impact op het Watertakenplan.

Wet Natuurbescherming

In het verleden beschermdde de Boswet bomen en houtopstanden in het buitengebied met als doel te voorkomen dat het bestaande bosareaal verder afneemt. In algemene zin hield dit in dat de beheerder moest voorkomen dat het bestaande bosareaal in het buitengebied afneemt, of alternatieven moet bieden.

Sinds 1 januari 2017 is de Boswet opgehouden te bestaan en is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet.

De Boswet is vrijwel geheel ondergebracht in de nieuwe Wet natuurbescherming. De belangrijkste elementen van de Boswet zijn onveranderd opgenomen in de nieuwe wet: de meldingsplicht, de herplantplicht en het kapverbod.

Ook wordt de bescherming van soorten geregeld. Op de lijst van beschermde soorten staan alle in het wild levende zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën en een aantal vissen, libellen, vlinders en plantensoorten. Dit maakt de lijst zo breed dat bij alle werkzaamheden in het groen; bossen, natuurterreinen en parken, rekening moet worden gehouden met de Flora- en Faunawet.

De wet kent een zorgplicht. Hierbij moet voldoende zorg in acht genomen worden voor in het wild levende dieren en planten. Om helder te krijgen wat 'voldoende zorg' is, wordt er gewerkt met gedragscodes. Deze gedragscodes worden door beheerders en beschermingsorganisaties gezamenlijk opgesteld. Het Ministerie van EL&I¹² moet ze vervolgens goedkeuren. Werken volgens een goedgekeurde gedragscode betekent dat je, volgens het Ministerie, voldoet aan de zorgplicht. Het Ministerie heeft daarom de gedragscodes opgenomen in het Besluit vrijstelling dier- en plantensoorten. Als de beheerder volgens een goedgekeurde gedragscode werkt, heeft hij/zij vrijstelling van het verbod op doden, verstoren en beschadigen.

Zorgplicht t.a.v. bomen¹³

Uit bovenstaande artikelen is ook de zorgplicht ten aanzien van bomen voortgekomen. Het woord zorgplicht is niet letterlijk genoemd, maar is ontstaan in de rechtspraak.

Er zijn drie vormen van zorgplicht. De algemene zorgplicht bestaat eruit dat er sprake moet zijn van regulier en regelmatig onderhoud en uitwendige controle op gebreken aan de boom (de zogenaamde boomveiligheidscontrole). Afhankelijk van leeftijd, boomsoort, omvang en groeiplaats gaat het dan over jaarlijkse tot vijfjaarlijkse controles. Wanneer de boom op een plaats staat waarbij is te voorzien dat bij omvallen of afbreken van een tak er aanzienlijke schade kan ontstaan, dan is er sprake van verhoogde zorgplicht. Een dergelijke boom moet minstens jaarlijks worden gecontroleerd en heeft eventueel extra onderhoud. Ook geldt er een onderzoeksplicht. Wanneer uitwendige gebreken worden geconstateerd of andere aanwijzingen bestaan over een gebrek, dan dient een nader onderzoek plaats te vinden.

Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen

De veiligheid van speeltoestellen is geregeld in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS). Dit Warenwetbesluit heeft betrekking op het ontwerp- en fabricageproces, de keuring voor de ingebruikname, Nederlandstalige gebruiksaanwijzing met aanwijzingen, veiligheidsinstructies, waarschuwingen en andere relevante informatie, het bijhouden van een logboek of actueel dossier en het verrichten van onderhoudswerkzaamheden.

¹² Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

¹³ bron: www.bomenrecht.nl

Het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen is van toepassing op onder andere speeltoestellen in de publieke ruimte. In het WAS is de definitie van een speeltoestel: inrichting die bestemd is voor vermaak of ontspanning, waarbij uitsluitend van de zwaartekracht of de fysieke kracht van de mens gebruik wordt gemaakt.

Burgerlijk Wetboek

Een bijzondere algemene aansprakelijkheidsregel wordt gevonden in het Burgerlijk Wetboek artikel 6:162 en 6:174:

Artikel 6:162

- 1. Hij die jegens een ander een onrechtmatige daad pleegt, welke hem kan worden toegerekend, is verplicht de schade die de ander dientengevolge lijdt, te vergoeden.*
- 2. Als onrechtmatige daad worden aangemerkt een inbreuk op een recht en een doen of nalaten in strijd met een wettelijke plicht of met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt, een en ander behoudens de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond.*
- 3. Een onrechtmatige daad kan aan de dader worden toegerekend, indien zij te wijten is aan zijn schuld of aan een oorzaak welke krachtens de wet of de in het verkeer geldende opvattingen voor zijn rekening komt.*

Artikel 6:174

- 1. De bezitter van een opstal die niet voldoet aan de eisen die men daaraan in de gegeven omstandigheden mag stellen, en daardoor gevaar voor personen of zaken oplevert, is, wanneer dit gevaar zich verwezenlijkt, aansprakelijk, tenzij aansprakelijkheid op grond van de vorige afdeling zou hebben ontbroken indien hij dit gevaar op het tijdstip van het ontstaan ervan zou hebben gekend.*
- 2. Bij erfpacht rust de aansprakelijkheid op de bezitter van het erfpachtrecht. Bij openbare wegen rust zij op het overheidslichaam dat moet zorgen dat de weg in goede staat verkeert, bij kabels en leidingen op de kabel- en leidingbeheerder, behalve voor zover de kabel of leiding zich bevindt in een gebouw of werk en strekt tot toevoer of afvoer ten behoeve van dat gebouw of werk.*

Bijlage 2 Ambities voormalige gemeenten

Bijlage 2 Ambities voormalige gemeenten

LEEK	Groen	Begraafplaatsen hoog	Nienoord hoog	Woonwijken basis	Buitengebied laag
	Wegen	Waar mogelijk laag	Anders basis		
WINSUM	Groen	Woonwijken basis	Begraafplaatsen hoog	Buitengebied laag	
	Wegen	Gemeentebreed laag			
MARUM	Groen	Gemeentebreed basis			
	Wegen	laag			
GROOTEGAST	Groen	Gemeentebreed basis			
	Wegen	basis			
ZUIDHORN	Groen	Centrum hoog	Begraafplaatsen hoog	Overige basis	
	Wegen	Gemeentebreed basis	Erfgoedgangswegen laag		

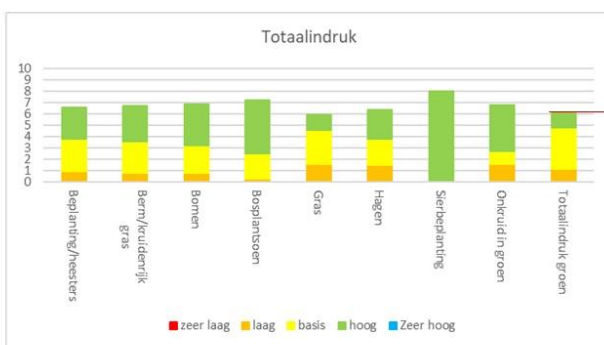
Bijlage 3 Kwaliteitsgegevens Openbare Ruimte

Bijlage 3 Kwaliteitsgegevens Openbare Ruimte

Hoe ligt het erbij

Schouw zomer 2020

gemiddeld 6,1
 aandeel hoog
 aandeel basis
 aandeel laag

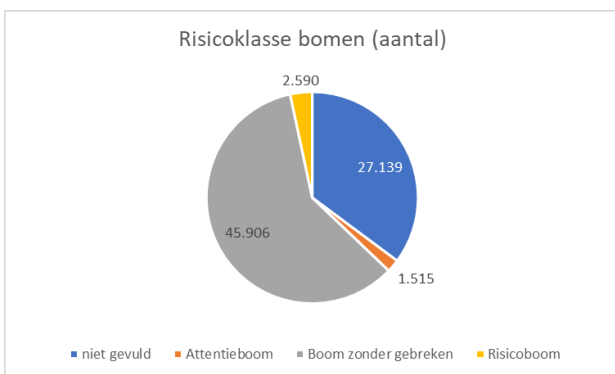
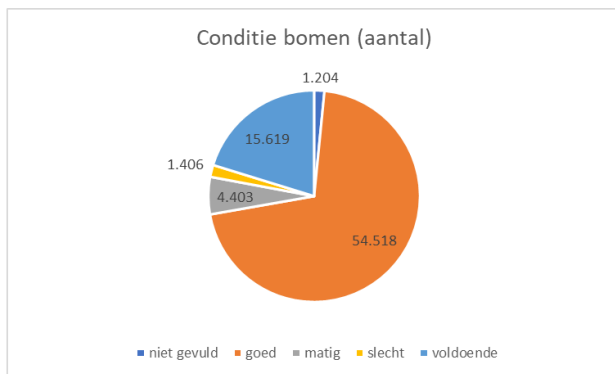
Groen (technisch) ligt er redelijk onderhouden bij

6,1

Kwaliteit hebben we in beeld per structurelement

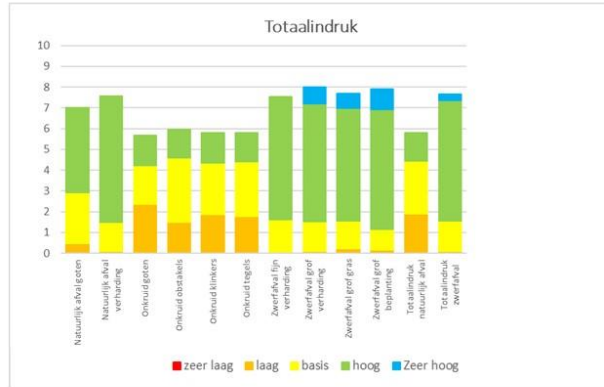
VTA inspectieresultaat Bomen

Hoe ligt het erbij

Schouw zomer 2020

Groen (verzorging) ligt er goed tot redelijk onderhouden bij

Natuurlijk afval/onkruid **5,8** Zwerfvuil **7,7**

Hoe ligt het erbij

Weginspectie 2019

Kwaliteit	Bedrijventerrein	Buitengebied	Centra	Groengebied/parken	Hoofdwegen	Woongebied
Asfalt	5,4	4,2	9,6	6,1	5,8	6,9
Elementen	6,2	5,0	6,0	6,3	6,8	5,8
Beton	10,0	8,1	10,0	9,8	9,7	9,2

Jonkersvaart en Oostumerweg

Areaal m ²	Bedrijventerrein	Buitengebied	Centra	Groengebied/parken	Hoofdwegen	Woongebied
Asfalt	155.551	691.357	36.363	59.807	1.232.595	544.754
Elementen	25.647	48.137	164.156	84.949	162.157	1.442.216
Beton	251	95.151	1.554	4.795	40.891	10.240

Hoe ligt het erbij

Inspectie 2019/2020

- Eigen inspecties
- Verwachte kwaliteit is redelijk (gemiddeld basisniveau)

Bijlage 4 Resultaten opiniërende workshop

Mentimeter

Bijlage 4 Resultaten opiniërende workshop

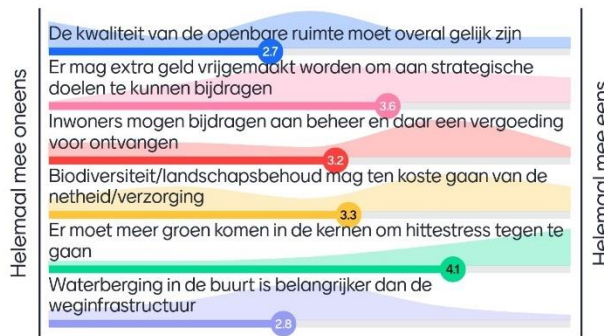
Noem 3 thema's of opgaven waarop volgens u de focus moet liggen bij beheer

Mentimeter

Bent u het eens met de volgende stellingen?

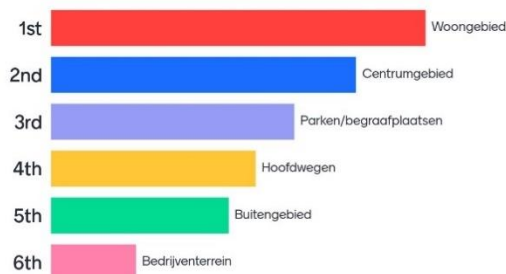
Mentimeter

18

Plaats de structurelementen in volgorde van belangrijkheid

Mentimeter

18

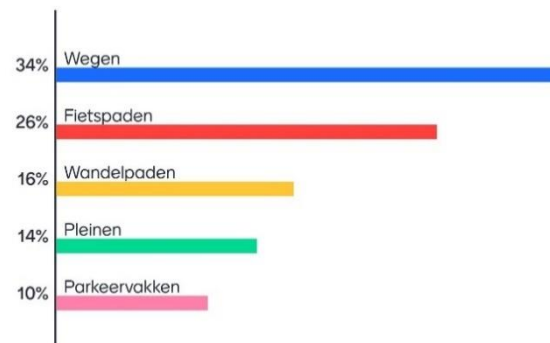
Stel u heeft 100 euro te besteden voor groenbeheer, waaraan geeft u dit uit?

Mentimeter

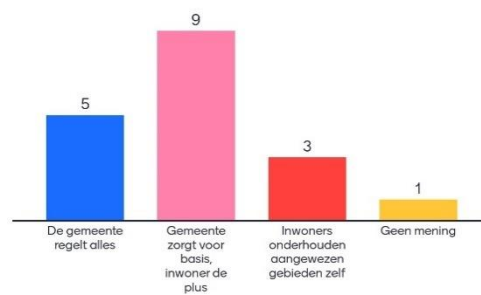
Stel u heeft 100 euro te besteden voor wegbeheer, waaraan geeft u dit uit?

Mentimeter

Hoe ziet u participatie van inwoners in het onderhoud van de buitenruimte voor u?

Mentimeter

Welke thema's zijn voor u het belangrijkste? Rangschik van 1 naar 5

Mentimeter

Wat verwacht u van de kwaliteitsvisie?

Mentimeter

Hoe vond u deze opniërende workshop?

Mentimeter

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN

E. aale.boek@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2020

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.